

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Andra Kammaren. N:o 27.

Lördagen den 3 April.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes den i förmiddagens sammanträde började föredragningen af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel; hvarvid Herr vice Talmanen till en början utöfvade talmansbefattningen.

I ordningen förekom

16:de punkten:

I anledning af Kongl. Maj:ts framställning derom att Lotsdirektören m. m. C. B. Lilliehöök måtte vid sitt afskedstagande berättigas att, utöfver den för honom i Amiralitets-krigsmanskassan grundlagda pension 2.250 Kronor, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten årligen uppbära 2,750 Kronor, hade Utskottet, som ansett tillräcklig anledning till förhöjande från allmänna indragningsstaten af den bemälda Lotsdirektör författningens enligt tillkommande pension af 3,000 Kronor icke förefinnas, i förrevarande punkt gjort den hemställan

*Ang. fyllnads-
pension åt
Lotsdirektö-
ren Lilliehöök.*

att Kongl. Maj:ts berörda förslag icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Ordet lemnades på begäran till

Herr Adlersparre, som yttrade: Här nödgas jag yrka afslag å den föredragna punkten och bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Jag tror mig dertill ega fullgoda skäl. Då man i allmänhet anser, att en pension bör bestämmas efter embetets beskaffenhet, ber jag få upplysa, att Lotsdirektören numera icke, såsom förr, är en kollegiemedamot, med hvilken andra ledamöter dela ansvaret och arbetet. Sedan år 1871 är han ensam beslutande och ensam ansvarig för hvad som göres eller uraktlåtes i lotsverkets förvaltning. Han är således hvad arbetet och ansvaret beträffar likställig med

Andra Kammarens Prot. 1875. N:o 27.

Ang jyllands-
pension åt
Lotsdirektören
Lilliehöök.
(Forts.)

general-direktörerna. Under hans styrelse står en personal af mera än 1,000 personer, och den budget han förvaltar belöper sig till nära en million kronor. Det kan ju då icke vara riktigt att han i pension vid 65 års ålder skall hafva 1,000 kronor mindre än hvad den kollegiale ledamoten i våra administrativa embetsverk erhåller i pension.

Men denna fråga har en annan mera behjertansvärd sida. Här föreligger icke en vanlig pensionsfråga. Nu är det icke endast fråga om, hvilken pension *författningsenligt* bör tillkomma Lotsdirektören, utan Kongl. Maj:ts proposition afser, enligt min uppfattning, den nuvarande Lotsdirektören *personligen* — en man, som med utmärkt nit tjent staten, som med sin vetenskapliga bildning och sitt outtröttliga arbete utvecklat en verksamhet, hvartill svårigen finnes ett motstycke. Jag tror mig hvarken göra mig skyldig till öfverdrift eller förnäma någon, då jag säger, att få finnas, som till det allmännas gagn frambringat en så rik skörd af frukter, som den nuvarande Lotsdirektören. Här finnas fakta, som tala; jag vill deribland anföra endast ett.

Under de tio åren, som närmast föregingo den tid, då han emottog lotsdirektörsbefattningen, nybyggdes och förändrades inalles 14 fyrar, hvilket på sin tid ansågs såsom ett ganska vackert och aktningvärdt arbete; men under de nu senaste 10 åren har den nuvarande Lotsdirektören nybyggt 32 fyrar och vidtagit större förändringar å 9 fyrar, således nybyggt och omarbetat tillsammanslagdt mera än 40 fyrar. Och vid detta storartade arbete har han själf uppgjort alla förslag och personligen kontrollerat utförandet af hvarje arbete, från det största till det minsta. Mycket mer kunde anföras om hans mångsidiga verksamhet.

När så är förhållandet, hvilket ingen kan förneka, frågar jag om det skulle vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande att här vägra bifall till Kongl. Maj:ts proposition — en vägran, som innebure ett förnekande af det redbara och pligttrogna arbetet! För min del vill jag icke göra mig delaktig deruti, utan får jag vördsamt anhålla om proposition på afslag å den föredragna punkten och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Fock instämde i detta anförande.

Herr Gjerling: Då man från Stats-Utskottet erhåller ett betänkande, som afstyrker en af Kongl. Maj:ts framställd proposition, så är naturligtvis det första man har att göra att noga undersöka de motiv, som kunnat föranleda Stats-Utskottet till ett sådant afslag. Vid undersökning af här gifna motiv betinnas dessa uttryckta med ganska få ord, nemligen att »de af Kongl. Maj:ts åberopade förhållanden syns Utskottet icke kunna anses som tillräcklig anledning att från allmänna indragingsstaten medgifva förhöjning i den Lotsdirektören Lilliehöök författningsenligt tillkommande pension af 3,000 Kronor,» och på grund af sådan

uppfattning har Utskottet tillstyrkt afslag å Kongl. Maj:ts proposition.

Jag får bekänna att jag för min del icke uti nyss åberopade ord kan finna något, som ens i ringaste mån talar emot hvad Kongl. Maj:t framställt. Jag ser deremot i dem endast Stats-Utskottets ledamöters subjektiva åsigt, eller rättare sagt den subjektiva åsigten blott hos Stats-Utskottets flertal, enär genom de bifogade reservationerna frångår, att åtskilliga af Utskottets ledamöter varit af en mening, afvikande från majoritetens. Om Kammararen skulle i enlighet med hvad nämnda majoritet föreslagit, frångå hvad af Kongl. Maj:t blifvit i fråga satt, skulle deraf folja att hvad af Kongl. Maj:t i propositionen anförts blefve af Kammararen selt och hållet underkändt. Således skulle, då man vid ett fall hädant som detta bör taga i betraktande ifrågavarande tjänstemans ställning så väl med afseende på ålder och förtjenst, som äfven med afseende på förhållandet emellan innehafvande lönegrad samt föreslagen pension — allt hvad som i detta hänseende i den Kongl. propositionen blifvit anfördt underkännas. Hvad *åldern* beträffar, så har den der upptagits till 65 år och läser väl riktigheten härutinnan icke kunna bestridas. *Förtjensten* har blifvit af den näst föregående ärade talaren ådagalagd, och jag förmodar att icke ens Stats-Utskottet vill i fråga sätta densamma. Återstår då förhållandet emellan aflönings-beloppet samt den ifrågasatta pensionen. Och härvidlag torde lätteligen inses att, om ifrågavarande tjänstemans nuvarande inkomster skulle nedgå till det honom för närvarande författningsenligt tillkommande pensions-beloppet 3,000 Kronor, denna senare summa ingalunda kan anses som ett lämpligt vederlag, som ett vederlag, motsvarande hans lefnads- och tjänst-ålder, hans ställning och hans ådagalagda förtjenster. Jag anser därför att, oafsedt de subjektiva åsigter, som af Stats-Utskottets pluralitet uttalats, Andra Kammararen bör, på de grunder Kongl. Maj:t framställt, såsom en gärd åt den personliga förtjensten samt tjänst-åldern hos den nuvarande Lotsdirektören, vid hans blifvande afgang ur tjensten, medgifva det pensionsbelopp oafkortadt som i den nämnda propositionen blifvit föreslaget. För min del anhåller jag därför om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Stats-Utskottets betänkande.

Herr Grefve Posse: Hvad den förste ärade talaren yttrat om Lotsdirektörens förtjenst, hans nit och skicklighet samt om billigheten deraf, att han tillerkännes en högre pension, allt detta vill jag för min del icke bestrida, utan jag deltagar tvärtom med stort nöje i detta omdöme. Men detta oakadt har jag icke kunnat tillstyrka bifall till den Kongl. propositionen, och detta af det skäl att, då det finnes ett regleradt pensionssätt, det, enligt min och flertalets af statsutskottsledamöterna uppfattning, skulle blifva ett alltför vådligt prejudikat att förklara den en gang fastställda pensionsstaten otillräcklig och att ett tillägg derföre bör ifrågakomma.

Jag erkänner villigt att den pension, Lotsdirektören såsom

Ang. fyllnads-
pension åt
Lotsdirektörens
Lillsköök.
(Forts.)

Angående
fyllnadspen-
sion åt Lots-
direktören
Lillichöök.
(Forts.)

Chef för Lotsstyrelsen är berättigad uppbara, är alltför ringa och jag skulle gerna sett att ett förslag om ny reglering af pensionsbeloppet blifvit framställt, hvilket förslag jag skulle med nöje understödt. Men då nu icke så skett, utan man begärt ett supplementärt belopp för att fylla pensionen till belopp utöfver hvad som i den reglerade pensionsstaten är bestämdt, så anser jag att Riksdagen icke bör understödja en sådan framställning. Det är fullkomligt sant, att chefen för Lotsstyrelsen bör i afseende på pensionens belopp vara lika stäld med t. ex. chefen för Marin-ingenjörssstaten, och jag beklagar att så icke är förhållandet. Såsom saken nu föreligger, nödgas jag hemställa om bifall till Stats-Utskottets framställning.

Chefen för Kongl. Sjöförsvars-departementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Herr Talman! Mine Herrar! Jag skulle egentligen kunna inskränka mig till en anhållan att få instämman till hvad den förste värdetalaren yttrat, men då Utskottet i sin hemställan om afslag på Kongl. Maj:ts proposition anført såsom skäl, att de förhållanden, som af Kongl. Maj:t återopats för beviljande af den begärda pensionen åt Lotsdirektören, icke syntes Utskottet tillräckliga, så anhåller jag att med några ord få söka ytterligare belysa saken.

Det är här fråga om chefen för ett embetsverk, som har en vidt omfattande förvaltning. Denna förvaltning fördrar otvifvelaktigt och ovedersägligen af sin chef, att han är i besittning af fulla kropps- och själskrafter, för att han, som sig bör, skall kunna sköta sin tjänst. Han måste icke blott ega insigter och följa de vetenskapliga förbättringarne inom optikens område, för att kunna hålla fyrväsendet tidsenligt, han måste studera handels- och sjöfartsförhållandena för att rätt kunna bedömma lotsväsendets ordnande och dessutom göra vidsträckt resor längs våra kuster från den ena gränsen af vart land till den andra; allt saker som fordra sin man.

Nu har denne chef på ett sätt, som i och för sig borde vara tillräckligt talande skäl till bifall, i sin underdaniga ansökau till Kongl. Maj:t yttrat dessa ord, som återfinnas i Kongl. Maj:ts nådiga proposition; Han säger nemligen: »att han vid numerä fylda 65 år icke vågade hysa förhoppning att på ett för tjensten tillfredsställande sätt särdeles länge kunna fullgöra de stegrade fordringar på verksamhet, som förändrade förhållanden inom den förvaltningsgren, hvares chef Lotsdirektören vore, kräde af tjenstens innehafvare.» Han tillkännagifver der helt öppet och på ett med samvetsgrannheten i hans karakter fullkomligt öfverensstämmande sätt, att han icke anser sig böra längre bekläda detta embete, när den tid inträdt, att han enligt naturens ordning icke vidare är i full besittning af de förmögenheter, som han anser embetet fordra af dess innehafvare, men han begär att, när han kommer att lemna tjensten, han måtte få den honom författningsenligt tillkommande pensionen höjd till någorlunda likhet med hvad hans vederlikar

inom andra embetsverk vid lika tjänste- och lefnadsålder få åtnjuta. Då blir frågan, huruvida det kan vara riktigt, att representationen, då denne embetsman så samvetsgrant framträder och afgifver denna förklaring, svarar honom: vi kunna icke gifva honom det vederlag, han begär, af skäl, som den ärade ordföranden i Stats-Utskottet nyss anför, att den inrättning, hvarifrån lotsdirektören är pensionsberättigad, icke har pensionerna reglerade efter nyare förhållanden!

De af mig nyss anförda skäl tror jag äro fullt talande för bifall till den Kongl. propositionen, men jag vill icke desto mindre ytterligare åberopa några prejudikat, som tala till förmån härför. År 1833 erhöll dåvarande lotsdirektören en pension från allmänna indragningsstaten af 3,000 R:dr och detta var redan, märk det väl mine Herrar, år 1833. Vid 1865 och 1866 årens riksdagar erhöll en expeditionschef i Sjöförsvars-departementets kansliexpedition, som var berättigad till pension å en lika fullt eller lika litet reglerad pensionsstat som flottans nu är, likväl en förhöjning deri från allmänna indragningsstaten. Salunda tror jag, att antingen man ser saken från billighetens och rättvisans eller från prejudikatens synpunkt, är den af Kongl. Maj:t föreslagna pensionssumman fullt berättigad, hvarför jag äfven anhåller om bifall till densamma.

Herr Lundberg: Herr Tahnan, Mine Herrar! Jag skall blott i korthet beröra den föreslagna fördelningen och de i Kongl. Maj:ts proposition äskade anslagen å 9:de lufvudtiteln. Den nionde klassens pensionärer hafva för närvarande 24 kronor, som skulle höjas till 36 kronor per år. Den nu tjänstgörande lotsdirektören, som har 6,000 kronors lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, är vid sitt afskedstagande berättigad till en pension af 3,000 kronor. Det oaktadt har Kongl. Maj:t föreslagit en förhöjning af denna pension af 2,000, således tillsammans 5,000 kronor. Han har således lika mycket som 139 man af nionde klassens pensionärer. Jag vill vist icke ställa en sådan man i jämbredd med dessa nionde klassens pensionärer och icke heller vill jag häruti bestämma hvad som är rätt eller orätt, men nog tyckes skillnaden vara temligen vidsträckt tilltagen.

Man har många gånger i de bättre kretsarne yttrat den åsigt, att arbetsklassen bör i ränte- och kapitalförsäkringsanstalter insätta en sparpenning för att kunna motse en sorgfri ålderdom. Ja! detta är ett ganska vackert och önskvärdt förslag, som på allt sätt bör understödjas. Men kan och bör icke också den rikt aflönade tjänstemannen insätta något mera än hvad han gör i pensionskassan, på det att icke statskassan årligen måtte betungas med stora summor för pensionärerne. Arbetaren förtjenar i vanliga år 4 å 600 kronor; de högre tjänstemännen från 6 till 18,000 kronor. Hvilkendera af dessa kan då anses hafva större förmåga att bereda sig en sorgfri ålderdom. Denna fråga torde vara lätt besvarad, och likväl ser man alltid i Kongl. Maj:ts proposition, att den som har

*Angående
fyllnadspen-
sion åt Lots-
direktören
Lilliehöök.
(Forts.)*

Angående
fyllnadspen-
sion åt Lots-
direktören
Lilliehöök.
(Forts.)

de största inkomsterna får också de största förhöjningarne, under det att de, som tjena i de lägre graderna och som säkert äro i verkligt behof, få åtnöja sig med en ringa förhöjning, ehuru de, efter min tanke, hafva en långt strängare tjenstgöring. Jag yrkar därför bifall till Utskottets utlåtande.

Herr Lindmark: Efter det sakrika anförande i detta ämne, vi nyss från statsrådsbänken fått höra, anser jag mig icke böra belasta diskussionen med något längre anförande i afseende å denna punkt, och vill ej heller, då sådant skulle föra mig allt för långt ifrån ämnet, ingå i någon närmare granskning af den siste värde talarens resonemang, ehuru det nog kunde löna mödan. Jag vill blott påpeka en inkonsequens, hvartill Stats-Utskottet i sitt handlingssätt gjort sig skyldigt i detta hänseende, och hvartill vi komma på nästa blad, der Utskottet tillstyrkt, att en fyllnadspension af 400 kronor måtte beviljas Chefen för Kongl. Skogsstyrelsen, Anders Emanuel Ros. på det att han, som till denna befattning blifvit transporterad från landshöfvingebeställningen i Norrbottens län, vid sitt afskedstagande måtte erhålla pension till enahanda belopp, hvartill han varit berättigad, derest han såsom landshöfving kvarstått. Jag är icke nog förmäten att vilja ingå i något bedömande utaf vigten af ifrågavarande tvänne embeten och ej heller af de båda innehafvarnes förtjenster, men nog tror jag, för min del, att det är lika ansvarfullt att vara lotsdirektör som chef för skogsväsendet. Om så är förhållandet, så ser jag häri ett nytt skäl, som talar för att man till chef för lotsväsendet bör hafva en man, utrustad med tillräckliga krafter för att kunna följa med de mångfaldiga och olikartade göromål, som på honom ankomma, och om man bestämmer sig för att lemna bifall till den af Stats-Utskottet uttalade princip i fråga om beviljandet af fyllnadspension åt Chefen för Kongl. Skogsstyrelsen, så är det alldeles klart att den bör galla äfven i fråga om chefen för Lotsstyrelsen. Jag får därför förena mig med dem, som yrkat afslag på Stats-Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Sjöberg: Till hvad min ärade medbroder på stockholmsbänken i början af diskussionen och Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet under densammes fortgång anført har jag naturligtvis föga eller intet att tillägga. Det är således gifvet, att jag kommer till samma resultat, som båda dessa Herrar. Men det anförande, som Stats-Utskottets ärade ordförande hade, ger mig anledning till några erinringar, och jag skall försöka, så godt jag förmår, anföra de skäl, som han framdrog, för att, om möjligt, stämma Kammaren för bifall till den nu föreslagna pensionen.

Herr Grefve Posse uttryckte nemligen den mening, att han icke hade ringaste tvekan att gå in på en förhöjning af pensionsbeloppet för nu ifrågavarande embetsman, så framt det icke gått ensamt honom, utan Kongl. Maj:ts föreslagit en reglering af alla

till samma stat hörande pensioner, enär, såsom Herr Grefven måste medgifva, nu ifrågavarande pension icke stode i ringaste förhållande till hvarken tjenstens beskaffenhet eller de ansvarsfulla göromål, som dermed vore förenade. Det synes mig derföre, som dessa skäl böra både ur rättvisans och billighetens synpunkt tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition och att således Kammaren måtte å den begäran, som blifvit af Kongl. Maj:ts framställd, fästa behörigt afseende.

Men om man ställer sig på en annan grund och ur rent formel synpunkt vill afslå propositionen, så bör man iakttaga ett mera konsekvent förfarande, än som nu visar sig vara förhållandet, då Utskottet i 21 punkten af detta utlåtande, såsom den näst föregående talaren äfven påpekade, tillstyrkt, att en fyllnadspension å 400 kronor må tilläggas en embetsman, som, enligt i lag stadgade grunder, icke dertill är berättigad, och detta på den grund, att bemälda embetsman varit berättigad till högre pension, om den kvarstått vid det embete, som han innehade näst före det, hvarifrån det nu är fråga om att han skall taga afsked. Jag kan icke rätt förstå — jag ber Utskottet förlåta mig detta — att någon öfverensstämmelse finnes emellan detta senare tillstyrkande och Utskottets hemställan i den nu förevarande punkten, då Utskottet deri anför den redan författningssenligt bestämda grunden såsom ett afgörande skäl mot bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, men deremot i den andra pensionsfrågan fränkänner den der tillämpliga författningssenliga grunden allt inflytande på den frågas bedömande.

De förtjenster, den nu ifrågavarande pensionstagaren såsom embetsman eger, hafva af Stats-Utskottets ärade ordförande blifvit ytterligare betonade. De torde i öfrigt vara så allmänt kända, att de ej behöfva något vitsord, allraminst från min sida. Och det synes vara hårdt, när han nu säger sina krafter börja svika samt att han ej tilltror sig kunna utöfva sitt embete så, som han sjelf skulle önska och staten torde ega rätt att fordra — då, säger jag, synes det icke vara rätt att försätta honom i den nödvändigheten — ty sådant blefve, efter hvad jag kunnat inhemta, förhållandet — i den absoluta nödvändigheten att stanna kvar på sin plats, derest Riksdagen icke beviljar den ifrågasatta pensionen.

Under sådana förhållanden synas mig billighet och rättvisa samt vanlig följdriktighet fordra — ty jag föreställer mig, att en föregående talares anförande mot pensioners beviljande i allmänhet ej bör kunna utöfva något inflytande på Kammaren — att icke fränkänna vigten och värdet af de skäl, som blifvit anförda för en åsigt, motsatt den Stats-Utskottet uttalat. Jag vågar derföre anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Häruti förenade sig Herr *Clainfelt*.

Öfverläggningen var slutad. Herr vice Talmannen upptog

Angående
fyllnadspen-
sion åt Lots-
direktören
Lilliehöök.
(Forts.)

Angående
fyllnadspen-
sion åt Lots-
direktören
Lillichöök.
(Forts)

de meningar, som derunder förekommit, och gaf, enligt dem, propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, Kongl. Maj:ts proposition i ämnet måtte bifallas. Båda dessa propositioner blefvo med blandade ja och nej besvarade, hvadan desamma af Herr vice Talmannen ånyo framställes, och förklarade Herr vice Talmannen derefter, det han ansåg röstöfvervigt förefinnas för bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Votering begärdes; i anledning hvaraf, och efter fattadt beslut att yrkandet på bifall till Utskottets hemställan skulle uppställas såsom ja-proposition, nu uppsattes, godkändes och anslogs en omröstningsproposition, lydande sålunda:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 16:de punkten af utlåtandet N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarern, med afslag å Utskottets hemställan, beviljat den fyllnadspension, som Kongl. Maj:t äskat för Lotsdirektören C. B. Lillichöök.

Omröstningen utföll med 103 ja mot 57 nej; och hade alltså Utskottets hemställan bifallits.

17:de och 18:de punkterna.

Blefvo jemväl bifallna.

Herr Talmannen anlände nu och öfvertog ledningen af förhandlingarne; hvarefter föredragning skedde af

19:de punkten.

Angående
storskiftes-
och afvittrings-
landtmätarens pen-
sionsrätt.

Af Utskottet var i denna punkt hemställdt, att Riksdagen måtte bifalla Kongl. Maj:ts nämnda proposition derom, att storskiftes- och afvittringslandtmätare, som tjent 30 år, hvaraf minst tjugufem år vid storskiftes- och afvittringsverken, måtte vid uppnådda sextio lefnadsår berättigas att på allmänna indragningsstaten undfå pension till årligt belopp af två tusen kronor, dock att storskiftes- eller afvittringslandtmätare, hvilken tillika vore kommissionslandtmätare och i sistnämnda egenskap efter afskedstagande från storskiftes- eller afvittringslandtmätarebefattningen kvarstode så länge, att han jemväl såsom kommissionslandtmätare fullgjort de för pension på allmänna indragningsstaten stadgade

vilkor, måtte från denna stat åtnjuta pension endast för den af tjänsterna, som berättigade till högsta pensionsbeloppet.

Herr Hæggström anförde: Jag inser fullt väl, huru vanskligt det kan vara att här uppträda och försöka åstadkomma en ändring i det beslut, hvartill Stats-Utskottet kommit, så mycket hellre, som detta Utskottets beslut är fattadt i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition. Men såsom bekant med förhållandena deruppe har jag ansett mig skyldig att försöka utverka en liten ändring i nämnda beslut, så vidt möjligt är, och jag hyser ännu en svag förhoppning om att kunna lyckas häruti, då jag tror den vara både billig och rättvis och jag dessutom har att anföra ett skäl därför, hvilket är af den beskaffenhet, att det icke brukar vara overksam i denna Kammare, nemligen det, att genom den af mig omnämnda ändringen ön icke obetydlig besparing för staten torde kunna vinnas.

Då frågan om desse storskiftes- och afvittringslandtmätares pensionering skulle afgöras, blefvo dessförinnan Konungens Befallningshafvande i så väl Westerbottens som Norrbottens län hörda i ärendet. Den förre vitsordade, hvad femton landtmätare inom hans län i petition till Kongl. Maj:t uppgifvit, att desse landtmätares göromål numera voro så betungande, att deras krafter blefvo i förtid utslitna. Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län medgaf visserligen att landtmätarnes arbete vore ganska mödosamt, men ansåg deremot det dock ej så betungande, att deraf borde med skäl tagas anledning till väsendtlig nedsättning i den tid, vid hvilken de voro berättigade till pension. Statskontoret, hvars yttrande i frågan jemväl infordrades, uttalade enahanda åsigt, som Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län, och på grund häraf har Kongl. Maj:t afgifvit det förslag, som nu föreligger till afgörande. Jag ber nu att få nämna, att i Westerbottens län alltsedan år 1825, då afvittringslandtmätare-institutionen inrättades, *ingen enda* afvittringslandtmätare uppnått 60 års ålder. Jag har till en aktad ledamot i Utskottet aflemnat officiellt intyg om detta märkvärdiga förhållande, men är genom en egendomlig och olycklig omständighet ej i tillfälle att nu prestera detsamma. Jag är öfvertygad emellertid, att han ej skall motsäga mig häri, och denna uppgift har således varit i Utskottets afdelning kunnig.

Då således från år 1825 intill denna dag ingen landtmätare i Westerbottens län uppnått 60 års ålder, torde detta vara bevis nog att Konungens Befallningshafvande i nämnda län haft rätt i sin åsigt, och jag vågar därför påstå, att Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län haft orätt, då han ansett en nedsättning i pensionsåldern till 55 år för desse tjänstemän icke *»i allmänhet»* behöflig.

Antages nu Kongl. Maj:ts förslag, att desse tjänstemän, först sedan de uppnått en lefnadsålder af 60 år, skulle komma i åtnjutande af pension, blefve sannolikt följden, att de, ehuru redan vid 50 å 55 års ålder till helsan brutne och saknande förmåga att

Angående
storskiftes-
och afvittringslandtmätares pensionsrätt.
(Forts.)

Angående
storskiftes-
och afvittringslandt-
mätares pen-
sionsrätt.
(Forts.)

fortsätta de ansträngande göromål, tjensten af dem kräfver, nödgades hänga kvar i tjensten, oaktadt deras arbetskraft vore ringa eller ingen. Vore ej då klokare att för dem bestämma pensionsåldern till 55 år, naturligtvis med bibehållande af de öfriga villkor som Kongl. Maj:ts förslag innehåller, nemligen att de tjent 30 år, deraf minst 25 år vid storskiftes- och afvittringsverken. Ty i annat fall och om det är sant, att denna tjenst är så ansträngande, tvingas ju den, som vid 55 års ålder saknar tillräcklig arbetskraft att kvarstå i tjensten, ehuru dertill i verkligheten oduglig. Följden deraf blir ofta, att han kommenderas till lappmarken för att der, så vidt helsan tillåter det, deltaga i der pågående arbeten. Oförmögen till arbete, uträttar han ej heller här mycket och arbetsprodukten blir ringa, om ens någon, under det han emellertid har att förfoga öfver en stor styrka, handtlangarne, hvilkas många för staten dyrbara dagsverken således nästan bortkastas.

Jag vill ej längre upptaga Kammarens tid, helst hvad jag nu anført synes mig så i ögonen fallande, att allt skäl förefinnes att antaga mitt förslag i ämnet, hvarigenom icke åsyftas annan ändring i Kongl. Maj:ts förslag, än att pensionsåldern för ifrågasvarande tjenstemän nedsattes från 60 till 55 år; och får jag hos Herr Talmannen anhålla om proposition å detta mitt förslag, så lydande:

“Att hvad Kongl. Maj:t föreslagit beträffande pensionsbelopp och dervid fäst villkor må på det sätt vinna Riksdagens bifall, att storskiftes- och afvittringslandtmätare, som tjent 30 år, deraf minst 25 år vid storskiftes- eller afvittringsverket, må vid uppnådda 55 lefnadsår berättigas att på allmänna indragningsstaten undfå pension.

Vidare yttrades ej. Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets hemställan och derefter på det yrkande, som af Herr Hæggström blifvit framställt; och enär den förra af dessa propositioner besvarades med öfvervägande ja, hade Kamraren således bifallit Utskottets förslag.

20:de punkten.

Blef likaledes bifallen.

21:sta punkten.

Utskottet hade hemställt:

att den af Kongl. Maj:t för Generaldirektören Anders Emanuel Ros föreslagna fyllnadspension af 400 kronor måtte af Riksdagen beviljas.

Angående fyll-
nadspension
åt General-
direktören
A. E. Ros.
(Forts.)

I anledning af denna hemställan anförde

Herr Jöns Pehrsson: Att anspråken på ersättning under denna hufvudtitel äro både många och stora, är en gammal erfarenhet; och vanligtvis beviljas jemväl hvad som begäres, så snart verkliga skäl dertill förefinnas. Hvad deremot angår Stats-Utskottets hemställan uti denna punkt, så finner jag inga barmhertighetsskäl tala för beviljande af den ifrågavarande summan af 400 kronor, huru ringa den än är. Eftersom ju personen i fråga i alla händelser kommer i åtnjutande af en årlig pension å 5.600 kronor. Nu kan man visserligen säga, att detta pensionsbelopp är mindre än det, som skulle hafva kommit honom till del, om han vid sitt afskedstagande qvarstått vid sitt förut innehafda embete såsom landshöfding. Men då han nu får den pension, hvar till han enligt lag och författningar är berättigad, så må han väl vara nöjd; och att vid detta tillfälle utdela någon slags nationalbelöning ifrågasättes väl icke.

Beträffande skilnaden mellan det pensionsbelopp, som skulle tillkomma den ifrågavarande embetsmannen såsom generaldirektör och såsom landshöfding, så är det väl ej att förmoda det han, vid frånträandet af den sistnämnda tjensten, var okunnig om att han fick åtnöja sig med det mindre pensionsbelopp, som enligt lag tillkom honom vid hans afskedstagande såsom generaldirektör. Jag tror heller icke att han blifvit tvungen att frånträda sin landshöfdingbefattning, utan att han frivilligt gått ifrån densamma.

Några talande eller bevekande skäl för beviljande af dessa 400 kronor förefinnas således enligt min tanke icke. Summan är, såsom sagdt, visserligen ringa. Men jag håller på principen att icke, der behöfvat ej är oafvisligt, bevilja någon person större pension, än hvar till han enligt lag kan anses berättigad. En annan gång torde billighetsskålen kunna blifva mera talande för att bevilja hvad som begäres. Men vid detta tillfälle måste jag yrka afslag å hvad Utskottet hemställt.

Herr C. A. Larsson: Jag, som gerna icke kan beskyllas för slöseri med statens medel, ber att få fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå att vi genom beviljande af dessa 400 kronor icke utdela någon nationalbelöning, utan att vi tvärtom gifva dem af godt hjerta för att få vår skogsförvaltning i kraftigare händer och på ett ändamålsenligare sätt ordnad. För bättre pris ansåg sig Stats-Utskottet ej kunna vinna detta mål. Jag hemställer derföre om bifall till Utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, blef Utskottets förslag bifallet.

I 22:dra punkten hade Utskottet meddelat utlåtande öfver Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af en årlig pension af 2,000 kronor från och med innevarande år åt framlidne Riksarkivarien

Angående fyllnads-pension åt Generaldirektören A. E. Ros.
(Forts.)

Angående pension åt Riksarkivarien J. J. Nordströms enka.

Angående
pension åt
Riksarkiva-
rien J. J.
Nordströms
enka.
(Forts.)

Johan Jacob Nordströms enka, Anna Christina Nordström, född Synnerberg, samt tillstyrkt, att den äskade pensionen måtte till nedsatt belopp af 1,500 kronor utaf Riksdagen beviljas.

Efter uppläsning af berörda hemställan, anförde

Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet, Herr Statsrådet Wennerberg: För ungefär trettio år sedan drogs en i Finland framstående vetenskapsman af då varande konung Oscar I hit öfver till Sverige. Denne vetenskapsman, som redan då vunnit anseende såsom sådan i sitt hemland, var Riksarkivarien Nordström. Redan under sin första verksamhet i vetenskapens tjänst hade han med ovanlig framgång sysselsatt sig med forskningar, som egentligen rörde Sverige och dess politiska förhållanden, och vid tidpunkten för hans öfverflyttande hit till landet hade han redan utgifvit sitt berömda verk "*Bidrag till svenska samhällsförhållningens historia*." Sitt återstående lif egnade han med outtröttlig ifver åt samma vetenskapliga verksamhet, derjemte ständigt upptagen af maktpåliggande förtroendeuppdrag. Så var han en af de verksamaste medlemmarne i 1858 års s. k. finanskomité, äfvensom i komitén för utarbetande af förslag till kommunallagar, och slutligen, strax före sin död, i kyrkolagskomitén. Såsom bevis på den arbetsförmåga, ihärdighet och sjelfständighet Riksarkivarien Nordström under sådana uppdrag utvecklade, må det med afseende på den sistberörda komitén tillatas mig nämna, att han, såsom reservant vid nästan hvarje paragraf, ensam kan anses hafva skrivit ett särskildt förslag till den kyrkolag, som nu pröfvas och skärskådas af de myndigheter, hvilka fått sig detta ålagdt.

Såsom riksdagsman ådagalade han samma ovanliga egenskaper, synnerligen vid behandling af lagfrågor.

Till följd af sina omfattande juridiska insigter skulle han icke haft stor svårighet att åt sin familj bereda en mera betryggande ekonomisk ställning än den, i hvilken han nu lemnade den; men, ständigt upptagen af allmänna värf, försakade han detta; och vid hans död befans bouppteckningen visa en behållning af något öfver 4,000 kronor, en ringa summa såsom kapital i alla tider och synnerligen i vår, helst då den delas mellan fyra sterbhusdelegare. Hade Nordström mera sett på sitt eget än på statens bästa, hade detta ej varit förhållandet; hans efterlevande maka, liksom han sjelf, från främmande land, sjuklig med en sjuklig dotter, är därför för sina återstående dagar, hvilka icke kunna blifva många, då hon är nära 70 år gammal, öfverlemnad åt en mer än torftig utkomst, derest ej hjälp från Riksdagen mellankommer.

Vare det långt ifrån mig att underskatta värdet för henne af den af Stats-Utskottet föreslagna hjälpen af 1,500 kronor, som i vanliga fall visserligen icke bör anses obetydlig; men här torde föreligga ett af de fall, då man mindre bör hafva i sigte att på grund af noggranna beräkningar kunna träffa det rätta beloppet

af en passande nödhjelp än af en passande belöning, af staten öfverlemnad till enkan efter en redbar medborgare, sasom ett erkännande af en verksamhet, för hvilken det allmännas angelägenheter städse gått framför de egna. Det är ett vackert föredöme, som den svenska representationen gifvit både under föregående och senaste tider, att, när någon framstående man bortgått, den visat sig villig att draga försorg om hans efterlevande. Här är ett tillfälle att förnya detta. Mätte Kammaren derföre ej tveka mellan den större eller mindre summa, hvarom här är i fråga, utan helt enkelt bevilja det af Kongl. Maj:t föreslagna beloppet, mellan hvilket och det af Stats-Utskottet tillstyrkta skilnaden utgör blott 500 kronor. Dessa 500 kronor äro för Riksarkivarien Nordströms enka af stor betydelse, för staten af en försvinnande liten; och om Riksdagen vill belöna, är jag viss om att icke Kammaren skall finna den större summan för stor. Jag hoppas derföre, att någon här finnes, som gör yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Angående pension åt Riksarkivarien J. J. Nordströms enka.
(Forts.)

Grefve Sparre: Då jag begärde ordet, var det mig obekant, att Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastik-departementet redan gjort det; min afsigt var blott att söka framställa de utmärkta egenskaper och förtjenster hos den aflidne, hvilka den förste ärade talaren redan så väl framhållit, och jag kan således fatta mig kort. Medarbetare med Riksarkivarien Nordström i åtskilliga komitéer och i Lag-Utskottet, hade jag tillfälle att lära känna hans stora lärdom, hans osvikliga nit och den stora kärlek till Sverige, som förde honom hit, kallad af Konungens förtroende. Det är således ej mer än billigt, att Riksdagen, genom att tillerkänna hans enka en tillräcklig pension, ger ett erkännande af de utmärkta egenskaper hos Nordström, som vi, åtminstone många af oss, sjelfve erfärit, och jag kan derföre icke underlåta, att, med hörsammande af Herr Ecklesiastikministerns uppmaning, yrka bifall till Kongl. Maj:ts nädiga proposition.

Herr Ola Bosson Olsson: Jag vill icke förneka att Riksarkivarien Nordström var en redbar medborgare och en skicklig vetenskapsman, men att han skulle af kärlek till Sverige öfvergifvit sitt fosterland bevisar ej något till fördel för honom i detta hänseende, ty fosterjorden bör väl vara för hvar och en kärast och så äfven för honom. Beträffande den omständigheten, att Nordström lemnade sitt fädernesland och kom hit till Sverige, tror jag ej att han hade skäl att ångra, ty han åtnjöt mycket förtroende och till följd deraf stora löneinkomster. Huru han användt dessa, vet jag ej, det må vara hans och hans familjs sak. Jag har såsom Herrarne vota, reserverat mig mot Utskottets förslag; detta har jag gjort på den grund, att jag ansåg den af Utskottet föreslagna summan 1,500 kronor för stor, hvarföre jag trott att 1,000 kronor skulle vara det högsta belopp Riksdagen borde bevilja, helst som hon ur en annan pensionskassa har 533

Angående
pension åt
Riksarkivari-
en J. J.
Nordströms
enka.

kronor 33 öre, hvilket då skulle göra tillsammans 1,533 kronor 33 öre, och detta belopp har jag för min del trots vara tillräckligt för en enka att leva på, till och med en sådan efter den så mycket berömda Riksarkivarien Nordström.

Men då till min kunskap kommit att Första Kammaren bifallit Kongl. Maj:ts proposition, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag för att undvika en votering i denna Kammare mellan Utskottets och min mening. Jag anser det nu under sådana förhållanden vara politiskt klokt att bifalla Utskottets hemställan, hvarigenom vid en blifvande gemensam votering om denna punkt, den af Första Kammaren antagna högre summan har mindre utsigt att gå igenom.

Herr Casparsson: Jag erkänner villigt att Utskottet fullgjort sin grundlagsenliga pligt att iakttaga nödiga indragningar och besparingar, då det nedsatt den af Kongl. Maj:ts äskade summan 2,000 kronor, till 1,500 kronor; ty om en pension skall utgå med 1,500 eller 2,000 kronor, kan ju vara en sinakfråga“ men der Utskottets pligt slutar, der vidtager Riksdagens rätt; och det är till denna högre rätt jag vädjar.

Denna fråga synes mig nemligen kunna och böra betraktas ur annan och högre synpunkt, än blotta anslagsbeloppets.

År 1846 kallade Sveriges Konung dåvarande Juris Professorn vid Helsingfors universitet Johan Jakob Nordström att bekläda Riksarkivarieembetet. Han hörsammade kallelsen, antagligen mindre för den ringa ekonomiska fördelen, än af behovet för hans fria okufliga ande af en renare och friskare lifsluft, än som Helsingfors universitet då för tiden kunde erbjuda. Om hans verksamhet i sitt nya fosterland under mer än ottfjerdedels sekel vittnar vår inre utvecklings historia under de senare decennierna, derom vittnar uttalandet i Kongl. Maj:ts förevarande nådiga proposition; derom vittnar Stats-Utskottets erkännande af hans "långvariga och berömliga arbete i rikets tjenst"; derom kan slutligen hvarje enskild representant, som kommit i närmare eller fjernare beröring med den offentlige mannens storslagna personlighet, gifva vittnesbörd. Huru hans förtjenster bedömdes i hans ursprungliga fosterland, derom vittna bland annat de djupt gripande ord, som från andra sidan Bottenhafvet klingade hitöfver, då hans stoft öfverlemnades till den sista hvilan. Då dessa ord icke allenast skildra Finlands saknad, utan äfven kunna tjena till bedömande af den afidnes hela personlighet och uppfattning, tager jag mig friheten här delvis recitera dem. De lyda sålunda:

“Lag skall hägna den ringes hydda;
Väld skall vika och Rätt skall skydda;
Ljus skall dagas ur skuggor flydda;
Makt skall växa ur viljans jern.“

“Fjerran jordas på Målarstranden
Kämpen, frejdad i nordanlanden.
Svensk är grafven och finsk var anden:
Herren hägne hans andes ro.”

Angående
pension åt
Riksarkiva-
rien J. J.
Nordströms
enka.
(Forts.)

Ja, “svensk är grafven“, och svensk förblir den, ty Sverige hade bördat rätten till den, men bördsskillingen är ännu ogulden till den aflidnes maka, som följt honom hit öfver hafvet. Svenska Riksdagen kan ej uppresa annan minnesvärd öfver stofthyddan, som omslöt den starke, finske anden än beviljandet af det utaf Kongl. Maj:ts begärda anslaget, och att “nedsätta“ detta, vore i dubbel mening *nedsättande*.

För många år sedan läste jag i tidningarne om en kringresande svensk teatertrupp, som gaf representationer i de finska landsortsstäderna. Skådespelarekonsten stod då i allmänhet icke högt och de kringresande landsortstrupperna voro ett uttryck af denna konstens allmänna ståndpunkt. Det oakadt uppträdde ifrågavarande trupp på något ställe i det högre historiska hjeltdramat. Kontrasten mellan uppgiftens omfattning och tillgångarnes otillräcklighet blef härigenom så mycket mera skärande. Publikén gäspade och hade tråkigt. Då framsväfvat under sista akten öfver scenen en något brukad, gammal fana med de *blå och gula* färgerna, hvilka man här ej sett sedan sorgens år, 1808 och 1809. Då tar det på en gång eld i det finska tundret. Den ena bifallsstormen aflöser den andra. Man frågar ej efter de spelande; det är den gamla, välkända fanan, symbolen af Sveriges och Finlands sammanflätade minnen man applåderar.

Mine Herrar! Det geografiska Finland är för Sverige förloradt — och för alltid förloradt. Men det andliga Finland, som vi med kulturens vapen eröfrat, är kvar. Det är vår oafhändeliga egendom, som ingen annan makt, än vi sjelfva, kan oss fränhända. Hvarje fråga, som berör dessa förhållanden, synes mig därför af djup internationel betydelse, der det gäller att visa fram de gamla, välkända svenska färgerna. Här är fråga att hedra minnet af en frejdad Finlands son: här är fråga om ett understöd till en aktad Finlands dotter. Den besparing, som genom nedsättning i det af Kongl. Maj:ts föreslagna beloppet, skulle kunna uppkomma, anser jag tillhöra de förlustbringande besparingarne. Jag yrkar därför bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Jöns Pehrsson: Om man någon gång skulle kunna säga att barnhertighet skall utövas, så torde kanske detta vara ett sådant tillfälle. Men om man fattar saken från den sidan att ifrågavarande anslag skulle utgöra en nationalbelöning, så tror jag att den af Utskottet föreslagna summan är för liten och att man bort gå längre i frikostighet än till och med efter Kongl. Maj:ts förslag. Jag skulle emellertid icke hafva begärt ordet, om jag icke i motiveringen sett ett skäl åberopadt, som förefaller mig väl mycket sökt. Stats-Utskottet har nemligen bland annat

Angående
pension åt
Riksarkivari-
en J. J.
Nordströms
enka.
(Forts.)

framhållit att Nordström utöfvat berömligt arbete såsom riksdagsman under tolf riksdagar och derpå grundat sin framställning om pension för enkan. Härmed förhåller sig så att — så vidt protokollen gifva vid handen — han talat *emot* alla viktigare reformer i både ena och andra riktningen, och om man kunde undersöka voteringarne i alla möjliga anslagsfrågor, så skulle man få se hvilken trogen röst han varit. Skulle Riksdagen gifva barmhertighetsersättningar till alla enkor efter riksdagsmän af det slaget, så blefve det antagligen många att gifva åt. I händelse jag haft det stora nöjet att sitta i Stats-Utskottet, skulle denna del af motiveringen icke utan protest hafva influit i betänkandet, ty om Riksdagen godkänner ett dylikt motiv, torde många finna sig vara i enahanda behof, som denna enka.

Ett annat skäl för beviljandet af ifrågavarande pension skulle vara, att bouppteckningen visat en behållning af endast 4,310 kronor. Denna omständighet synes mig ingalunda utgöra någon tillförlitlig mätare. För min del har jag åtminstone trott, att ensamt realiserandet af den aflidnes stora, dyrbara boksamling borde hafva lemnat större behållning än det angifna bouppteckningsbeloppet.

Jag vill ej yrka nedsättning i det föreslagna pensionsbeloppet, utan blott uttala den tanken, att den omständigheten, att framlidne Riksarkivarien Nordström i tolf år varit riksdagsman, icke kan läggas till grund för beviljandet från Kammarens sida af ifrågavarande pension åt hans efterlemnade enka. För min del vill jag ej gå längre än till bifall åt det af Stats-Utskottet föreslagna beloppet.

Herr Alb. Staaff tillkännagaf, att han förenade sig uti Herr Casparssons nyss afgifna yttrande.

Herr Hjelm: Jag tror icke det är Kammaren värdigt att i frågan fatta ett beslut, som nödsakar den svenska riksförsamlingen att votera om 500 kronor mera eller mindre åt Riksarkivarien Nordströms enka. Vi kände honom alla, och det var mer än en blott personlig bekantskap. Han lefver också i tacksamt minne hos oss och hos nationen.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Gumælius: Jag kände mig manad att bemöta talaren på kronobergsbänken, men tror mig nu göra rättast uti att iuskränka mig till att instämma med Herr Casparsson.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, och propositioner gifvits i öfverensstämmelse med de yrkanden, som under densamma blifvit gjorda, biföll Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan i hvad den skilde sig från Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, samma proposition oförändrad.

23:dje—28:de punkterna.

Bifollos.

29:de punkten.

Af Herr A. Törnfeldt var i afgifven motion föreslaget, att af allmänna medel ett årligt anslag af 2,500 kronor måtte beviljas Musikdirektören vid Vesterviks elementarläroverk C. E. Södling under hans återstående listtid, på det han måtte med mindre egen uppoffring kunna egna sig åt fullbordandet af Svenska folkmusikens historia; och hade Utskottet, beträffande denna motion, på anförda skäl hemställt:

att densamma måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Motionären, Herr Törnfeldt, anförde: Herr Talman, mine Herrar! Utskottet säger, att jag icke lemnat någon utredning om Musikdirektören Södlings verksamhet eller lämplighet för det ifrågavarande uppdraget. Jag har likväl i motionen sökt ådagalägga, att han i 30 år verkat i musikens tjänst dels genom skrifter och dels genom offentliga föredrag — ett förhållande, som under årens lopp funnits relateradt i tidningarne. Emellertid skall jag, om det tillåtes mig, nu bestå Utskottet en närmare utredning genom att uppläsa förteckningen på de musikaliska verk, han utgifvit och som äro följande:

1:o Handledning för organister och klockare 1846, vitsordad af Musikaliska akademien.

2:o. Musikalisk kyrkotidning, månadsskrift åren 1847—1850.

3:o. Svenska folkmelodier för den första sångundervisningen i skolorna, 1849, innehållande 40 nummer.

4:o. Indianska sång- och dansmelodier från Södra Amerika, 2:ne häften, 1860.

5:o. Nytt system för pianoundervisning, 1860, vitsordad af S. Thalberg m. fl.

6:o. Tenträffningslära för sångundervisning i skolor, 1866.

7:o. En folkmelodi, kallad: Den olyckliga, och en Högtids-polka, efter mästare Plut upptecknade och arrangerade.

Denna polka gjorde, såsom flere bland oss väl torde minnas, furor vid den kröningskonsert, som studenterna gäfvö i Katarina kyrka 1873.

Och vidare i manuskript:

1:o. Den musikaliska lagstiftningen inom läroverken i Sverige, sedan år 1040 till 1863.

2:o. Peruanska sånger, med förklaring för att framställa sättet vid en sångforms öfverflyttning från ett folk till ett annat.

3:o. Svenska folkmusiken och tonverktygens historia, jemte afbildningar, samt 345 sånger satta med accompagnement till piano.

Dessa 345 sånger hafva blifvit samlade under resor och
Andra Kam. Proct. 1875 N:o 27.

Angående
understöd åt
Musikdirek-
tören C. E.
Södling.

Angående
Söndling af
Musikdirek-
tören C. E.
Söndling.
(Forts.)

medfört icke obetydliga kostnader, då Söndling mångenstädes hade svårt att få folket att sjunga utan betalning. Emellertid tyckes väl Söndling med denna meritlista verkligen vara qualificerad i musikaliskt afseende och utöfvat en verksamhet, som ådaga-lägger hans lämplighet för det afsedda ändamålet att uppsamla folkmelodier och sätta dem i behörig form. Dessa skulle då komma att blifva likadana med de «svenska folkmelodierna» för den första sångundervisningen i skolorna» och således en fortsättning af dessa 40 nummer, om hvilka E. G. Geijer säger: «Här finnas härliga saker. Läsaren eller rättare så sångaren må sjelf uppsöka och njuta. Flere bland melodierna äro i sanning gudomliga».

Jag minnes tillbaka, för emellan 60 och 70 år sedan. Då var det ännu brukligt att i sällskapslifvet sjunga sånger och hos allmogem genljödo nejderna till och med under arbetet af de vackraste folkmelodier; men hvart hafva väl dessa nu tagit vägen och huru underhåller man sig nu för tiden i sina samqväm? Jo aldrig hör man någon sång, utan nu är det endast trumf på bordet och trumf i magen, det vill säga kortspel och dryckenskap; det är med ett ord helt och hållet materialiskt. Men menniskan och ett helt folk lever icke allenast af bröd, utan bör väl också hafva något för den ädlare delen af lifvet. Derfor se vi ock huru vårt grannland Norge. såsom jag äfven i min motion omnämmt, uppoffrar stora summor för att uppsamla kvarlefvorna af de folkmelodier, som ännu möjligen kunna finnas kvar; — böra icke då äfven vi på denna sidan Kölen göra detsamma!

Jag har i motionen föreslagit 2,500 kronor, men, om man anser detta vara för mycket, så skall jag gerna afruta det till 2,000 kronor, blott Riksdagen beviljar den summan. Detta är icke någon pension, ty en pension är detsamma som en gifva åt en upphängd, men Söndling vill icke blifva upphängd, utan fortfarande utgifva de sånger, han samlat, och fortfarande samla nya. Det är väl sant att musiken icke är någonting, som fyller hafreskåpan eller späckar plånboken — musiken är icke någonting, sådant der materielt — men jag tror att ett folk gör klokast, då det icke förkastar den ädlare njutningen för själen och sinnet. Jag anhåller därför att Kammaren ville bevilja 2,000 kronor för det i motionen ifrågasatta ändamål.

Vidare yttrades icke. Herr Talmannen gaf propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på bifall till det förslag, Herr Törnfeldt nu framställt; och förklarade Herr Talmannen, sedan dessa propositioner ännu en gång återuptagits, sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare meningen. Votering blef begärd. Med upptagande af bifall till Utskottets hemställan såsom ja-proposition blef alltså nu uppsatt, justerad och anslagen en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 29:de punkten af utlåtandet N:o 11,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej; är, med afslag å Utskottets hemställan, det ifrågasatta anslaget beviljad till nedsatt belopp af 2,000 kronor.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, visade 120 ja mot 37 nej, hvadan Kammaren således bifallit Utskottets hemställan.

30:de punkten.

I denna punkt hade Utskottet yttrat sig öfver fem särskilda, inom denna Kammare af Herrar Linné, A. Rundbäck, Törneblad, Rutberg och Gumælius afgifna motioner, i hvilka föreslagits, att Riksdagen måtte bevilja ärliga pensioner åt nedannämnda enkor till följande belopp, nemligen:

Angående
understöd af
musikdirektö-
ren C. E.
Söding.
(Forts.)

Angående
pensionering
af ärskilliga
enkor.

a) af Herr *Linné* åt Rektorn vid elementarläroverket i Uddevalla, Filosofie Doktorn J. Rodhes enka, Augusta Rodhe, född Lundholm, till belopp af 300 kronor;

b) af Herr *A. Rundbäck*, med hvilken flere af Kammarens ledamöter förenat sig, åt Telegrafassistenten i Wexjö J. P. K. Lönnngrens enka, Fanny Sofia Amalia Lönnngren, född Grell, till enahanda belopp;

c) af Herr *Törneblad*, med hvilken Herr Fröberg instämt, åt Föreståndaren för navigationsskolan i Hernösand C. G. Bloms enka, Gustafva Blom, född Lindberg, hikaledes till belopp af 300 kronor;

d) af Herr *Rutberg* åt Kronofogden H. W. Hackzells enka, Brita Catharina Hackzell, född Grape, och oförsörjda döttrar Catharina Wilhelmina och Wendela Margareta Gustafva, till belopp af 400 kronor; samt

e) af Herr *Gumælius*, åt Telegrafkommissarien C. A. Wiholms enka, Anna Wilhelmina Charlotta Wiholm, född Rung, till belopp af 300 kronor.

Och hade Utskottet, under uttalande af den äsigten, att pensioner för i statens tjänst anstälde personer eller deras enkor och barn i almänhet icke böra annorledes än uppå Kongl. Maj:ts, efter behörig utredning gjorda, nådiga framställning af Riksdagen beviljas, i särskilda moment a) b) c) d) & e) afstyrkt bifall till samtliga ifrågavarande motioner, i den ordning samma motioner här oövan finnas upptagna.

Efter det nu föredragning skett af *mom. a.*, angående ifrågasatt pension åt Rektor Rodhes enka, anförde

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.

Herr Engländer: Jag vill hos Herr Talmannen göra en vördsam hemställan, huruvida icke alla de under denna punkt upptagna moment kunde i ett sammanhang föredragas.

I anledning af denna framställning, förklarade Herr Talmannen, det han för sin del ansåge, att de olika momenten, såsom rörande särskilda frågor, borde hvart för sig behandlas; och hördes Kammarrens ledamöter allmänt instämma i denna af Herr Talmannen rörande föredragningssättet nu uttalade åsigt.

Ordet lemnades derefter till

Herr Albert Staaff: Oaktadt Utskottet, troget den princip, det för sig uppställt, att icke i något fall tillstyrka hvad enskilde motionärer uti ifrågavarande hänseende föreslå, afstyrkt jemväl Herr Linnés motion, om beviljande af pension åt affidne Rektor Rodhes enka, tager jag mig likväl friheten att med några ord fästa Kammarrens uppmärksamhet på de förhållanden, som röra bemälda enka. Hennes man hade i 27 år innehaft och väl förvaltadt ett mödosamt embete vid elementarläroverket i Uddevalla, och hans tjenstgöring har på allt sätt blifvit fördelaktigt vitsordad. Han hade derjemte i kommunens tjenst i flera för den allmänna bildningen värdefulla uppdrag utmärkt sig såsom en nitisk och verksam man. Vid sin död efterlemnade han utom enkan fyra minderåriga barn utan andra tillgångar, än den obetydliga behållning, bouppteckningen visar, och de inkomster, som ett enda ordinarie nådår medför. Enkan hade dessutom, såsom i motionen omförmäles, det särskilda missödet, att af det så kallade tjänståret vid mannens död återstodo endast 6 veckor. Något extra nådår har under senaste tider icke plägat medgifvas åt skollärares enkor, och man ser således, att denna familjs ställning är i yttersta måtto bekymmersam. Då man besinnar detta, och tillika tänker på, att mannen tillbragt 27 hela år i en så mödosam befattning och väl fullgjort den, så vill jag hoppas, att Kammarren, på hemställan derom, skall fästa behörigt afseende vid dessa förhållanden och i följd deraf, med afslag å Utskottets förslag, bifalla den i frågan väckta motionen.

Herr Talmannen fann sig, med hänsyn till hvad Herr Staaff nu yrkat, böra fästa uppmärksamhet derpå, att i den redogörelse för motionen, som utlåtandet innehöller, den i frågasatta pensionens belopp icke finnes utsatt.

Herr Staaff erhöi ånyo ordet och anförde då: I följd af Herr Talmannens yttrande vill jag då formulera mitt yrkande sålunda, att det i motionen föreslagna belopp, 300 kronor, måtte för ändamålet beviljas.

Herr Iwar Månsson: De af den förste talaren anförda skäl

för bifall till ifrågavarande motion äro redan genom den korta motivering, Utskottet gifvit sin hemställan, för oss bekanta; ty der talas om alla de omständigheter, han omnämnde, eller att Rektor Rodhe tjenstgjort i 27 år och att han med nit och skicklighet fullgjort sina tjensteåligganden o. s. v. För mig synes det dock verkligen vara i högsta grad betänkligt, att Kammaren eller Riksdagen på enskilde motionärers framställningar beviljar pensioner; och jag finner det derjemte vara i högsta grad besynnerligt, att vi, då det är hvarje medborgares pligt att sörja för sin familj, så vidt icke särskilda omständigheter, såsom sjukdom eller andra missöden, äro för handen, hvilket hvarken genom motionen eller på annat sätt visats vara förhållandet här, skola bevilja personer pensioner utöfver hvad i sådant afscende en gång blifvit beständt, i synnerhet då det är fråga om enkan efter en man, som haft så betydlig lön, som en rektor. Det hade varit hans, liksom det är hvarje medborgares, skyldighet att spara och hushålla i tid, då han kunnat det, medan han ännu uppbar lönen för sin möda. Det är också högst besynnerligt, att Rodhe icke efterlemnade större behållning än 2,000 kronor, då han så länge tjenstgjort vid läroverket.

På grund af hvad jag sålunda anfört, vill jag för min del tillstyrka bifall till det förslag, Stats-Utskottet i frågan afgifvit.

Herr Jöns Rundbäck: Jag respekterar och högaktar den grundsats, Stats-Utskottet i afscende på behandlingen af dessa motioner uttalat, och jag har gjort det ända derhän, att jag icke reserverat mig mot Utskottets hemställan i detta moment; men jag får dock nämna, att jag redan i Utskottet tillkännagaf min åsigt derom, att ett bifall till denna motion vore, efter mitt förmenande, hvilket jag nu ock skall försöka visa, af behofvet påkallad. Den princip, som för Utskottet varit bestämmande, är fullt riktig och det synes mig, som skulle Utskottet icke kunna underlåta att afstyrka bifall till enskilde motionärers förslag uti i fråga varande syfte; men såsom representant tror jag mig icke gå grannlagenheten för nära, om jag åtager mig de förtrycktas sak. Sålunda kan jag icke göra annat för här i fråga varande enka och hennes oförsörjda barn, än att yrka bifall till motionen.

Redan vid frågans behandling inom Utskottet tog jag mig friheten erinra om den bekanta händelsen i den amerikanska kongressen, der en bland de representanter, som varit med om att stifta en lag om utlemnande af slafvar och slafvinnor, som flytt undan sina husbönder, sedermera af ren människokärlek nödgades frångå den lag, i hvars stiftande han sjelf deltagit, och taga i sitt beskydd en flyende slafvinna, hvilken han fann i en så ömmande belägenhet att hon fordrade en hastig hjälp.

Den siste talaren har sagt, att det icke blifvit styrkt, huruvida den i fråga varande enkan vore berättigad till pension eller icke. Jag får med anledning häraf säga, att knappast någonsin har ens från Kongl. Majts sida framkommit en bättre och full-

*Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)*

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

ständigare utredning i likartade fall, än den utredning som motionären i denna sak meddelat Utskottet. Hela proceduren af frågan ådagalägger nogsamst behovet af den i fråga ställda pensionen. För min del kan jag icke inse, att Riksdagen, som enligt grundlagen eger att behandla och fatta beslut om frågor som röra sig om utgifter på millioner, och hvilka anslag ofta beviljas till ändamål, om hvilka tankarne stundom kunna vara ganska delade i afseende å den nytta, som dermed åsyftas — jag kan ej inse, säger jag, hvarföre ej Riksdagen i enskilda fall skulle låta medlidsamhetens talan vinna gehör och, der behovet oungångligen kräfver, gifva en ringa skärf till nödens lindrande.

För min del — jag upprepar det — hyser jag ingen betänklighet att i detta fall utsträcka en hjälpsam hand. Mot den siste talaren ber jag dessutom få erinra, att i denna fråga många bevis och intyg föreligga. Sålunda finnes från inspektor öfver elementarläroverket i Uddevalla intyg öfver att Rodhe varit 12 år kollega och 15 år rektor vid Uddevalla elementarlärverk — jag behöfver knappt rätta den siste talarens missägning, att Rodhe skulle hafva varit universitetslärare —; vidare intygar nyss nämnde inspektor, att Rodhe städe med utmärkt nit och skicklighet fullgjort sina tjensteåligganden samt att han med den mest tillvinnande humanitet handledt ungdomen. Från föreståndaren för en stor barnhertighetsinrättning invid Uddevalla, Gustafsbergs barnhus, föreligger likaså vitsord derom, att Rodhe på ett särdeles förtjenstfullt sätt jemväl derstädes mot ringa eller ingen ersättning ordnat och ledt undervisningen. Vidare intygas, att han varit en bland dem som förnämligast bidragit till stiftande och ordnande af Uddevalla naturhistoriska museum, hvilket, för att vara i en småstad, är ganska rikhaltigt och intressant. Man finner vidare af handlingarne att Rodhe både grundlagt söndags- och aftonskolan i samma stad och sjelf derstädes meddelat undervisning, samt att behållningen i boet efter honom, enligt officiellt utdrag af bouppteckningen, bestod af ett farfligt möblement, värderadt till 2,000 kronor.

Om nu enkan för denna summa försäljer sina möbler, kan hon möjligen med iakttagande af den största sparsamhet lefva derpå under ett par år jemte sina fyra oförsörjda barn. Vill hon åter behålla möblemet och anser hon sig icke kunna undvara det samma, så har hon ingenting att lefva utaf; och efter hvad jag har mig bekant, har hon ock sedan sin mans frånfälle hittills lefvat på några enskilde gifvares ädla och frikostiga bidrag. Förutom födelse- och dödsattest innehålla dessa intyg vidare upplysning derom, att Fru Rodhe lider af sådan sjukdom att hon är till arbete oförmögen. Jag hemställer nu, om någon vidare utredning behöfves.

Man har visserligen mot beviljandet af den föreslagna pensionen invändt, att dylikt understöd af statsmedel icke bör beviljas några enkor, så vida ej deras män i lifstiden gjort sig på det högsta förtjenta om fäderneslandet. Ehuru jag erkänner riktighe-

ten af denna princip, tror jag dock att man äfven bör besinna, om det ej kan vara skäl att frångå denna princip, när det, såsom nu, är fråga om en så obetydlig men dock för den det gäller välkommen pension af 300 kronor åt enkan efter en man, som städse visat sig pligtrogen i den lilla verkningsskrets som varit hans, och hvilken man gick bort innan han hunnit af sitt verksamma lif och arbete bereda sin efterlemnade hustru och fyra minderåriga barn medel till deras upphålle.

När jag tänker på Rodhes nitiska och trägna arbete i det lilla, påminner jag mig skaldens ord: "Härförarn ensam vinner icke slaget, de djupa leder vinna det åt honom". Likaså — utan jemförelse för öfrigt — finna vi på historiens blad många exempel på oegennyttig sjelfuppoftning. Eller hvem minnes icke denne Arnold von Winkelried, hvilken under Schweitzarnes frihetskamp mot Österrike i slaget vid Sempach år 1386 under utropet till sina landsmän: "Sörjen för min hustru och mina barn", störtade sig midt in i de stålbecklädda riddarnes leder och, omfattande så många af deras mot honom sträckta lansar han kunde nå, stötte dem med kraft i sitt eget bröst. Han stupade väl, men han drog äfven många af fienderna med i sitt fall och beredde derigenom sina landsmän tillfälle att genombryta fiendens här och vinna en herrlig seger, hvarigenom Schweitzarnes frihet för århundraden bestryggades. Hans fosterland visste att uppskatta hans trohet i döden och lemnade icke hans efterlevande att tillbringa sitt lif i nöd och armod. Många andra af hans landsmän stupade äfven, och dessa hade ock varit förtjente af fosterlandets omtänka för deras efterlemnade enkor och barn.

Jag tror att genom hvad dels jag, dels ock den ärade talaren på stockholmsbanken yttrat, Kammaren har funnit att här föreliggande ömmande omständigheter för pensionens beviljande, och det lilla beloppet af 300 kronor kommer väl icke att tynga så mycket på svenska folket.

Här hafva afgifvits motioner angående pensioner åt fem särskilda enkor, och då dessa äro enkor efter förtjenstfulle män, kunna vi gerna bevilja i pension 300 kronor åt hvardera, i synnerhet som hela beloppet tillsammanlagt utgör endast 1,000 riksdaler banko och vi med ett så ringa belopp kunna undanröja bekymmer i fem olika familjer.

Jag hemställer för min del, att Kammaren behagade bevilja den nu i fråga varande pensionen.

Häruti förenade sig Herr Johannes Andersson i Knarreвик.

Herr Grefve Posse: Jag ber endast få fästa uppmärksamheten derå att i frågor, sådana som denna, är det Stats-Utskottets oivkorliga pligt att handla efter en viss regel. Stats-Utskottet befinner sig sålunda i en helt olika ställning än Kammaren, som i pensionsfrågor mera kan handla efter sin smak och sitt tycke för hvarje särskildt fall. Stats-Utskottet har allt sedan det nya

Angående
pension åt
Rektor Rodhe
enka,
(Forts.)

Angående
pension åt
Kelltor Rodhes
enka.
(Forts.)

statsskickets införande konsekvent följt den regeln att i allmänhet afstyrka enskilde motionärers framställningar om pensioner och detta derföre att det ju är naturligt att, derest det visar sig att sådana motioner i någon vidsträcktare grad vinna framgång, antalet af motioner i sådan syftning med all sannolikhet måste blifva obegränsadt. Det är naturligt att vi då litet hvar komma att föra med oss sådana motioner, och antalet blifver som sagdt obegränsadt. Det är detta skäl, som ledt Stats-Utskottet till dess i fråga varande hemställan, och må Kammarrens ledamöter hvar för sig taga det i öfvervägande.

Herr Törneblad: Ehuru frågan om den pension, hvarom jag motionerat, förekommer först längre ned i Stats-Utskottets utlåtande i denna punkt, så, enär nämnda motion är af likartadt syfte med den nu förevarande, må det icke förtänkas mig att jag redan nu begärt ordet för att yttra mig i sjelfva principfrågan, ty det är klart att, om man är fullkomligt ense derom att pensioner icke i något fall böra af Riksdagen beviljas åt aflidne embetsmäns enkor annat än på Regeringens förslag, det icke tillkommer den enskilde riksdagsmannen att söka rubba en sådan princip. Men jag tror att denna princip blifvit uttalad endast af Stats-Utskottet, och Utskottet har otvifvelaktigt från sin ståndpunkt deri handlat mycket rätt, emedan denna princip innebär ett kraftigt korrektiv emot att i onödan väcka sådana motioner. Men är förhållandet sådant, att den enskilde motionären anser en fråga af denna beskaffenhet böra tagas i öfvervägande och prövas af Kammarren utan vidare utredning, än den han sjelf sökt åvägbringa, så bör han icke bäfva tillbaka att begagna sin rätt och fullgöra sin pligt i detta hänseende. Det har också visat sig, att Kammarren flera gånger på enskilde motionärers framställningar beviljat pensioner — jag vill nu endast erinra om de pensioner, som Riksdagen i fjor beviljade åt Kompositören Otto Lindblads och Telegrafkommissarien Jönssons enkor — och jag tror också att deri icke ligger något ondt. Lika väl som Riksdagen eger rätt att afslå eller nedsätta af Regeringen begärda pensioner, lika väl bör Riksdagen kunna bevilja pensioner som icke blifvit af Regeringen begärda, och detta derföre att Riksdagens befogenhet sträcker sig åt så väl det ena som det andra hållet, om talande skäl förefinnas. Jag tror derföre att vi kunna pröfva dessa frågor, sådana de föreligga, och så vida tillräcklig utredning om behovet är för handen bevilja pensionen, och i förevarande fall synes detta vara förhållandet.

Det har blifvit anmärkt af en talare, att man bör sjelf tänka på sina efterkommandes försörjning. Jag medger detta vara ett önskningsmål, och den som uppmärksamt genomläst min motion, har också funnit den åsigten af mig uttalad, att pensionsväsendet bör så ordnas, att Riksdagen ej må behöfva lemna pensioner i enskilda fall, men å andra sidan tror jag att Riksdagen temligen tydligt uttryckt den grundsatsen, att ännu åtminstone statshjelp

bör lennas. Vi hafva i dag beviljat 54,000 kronor till pensionsanstalt åt folkskolelärare samt deras enkor och barn. Detta visar att staten vill träda emellan till dess pensionsväsendet huunit fullständigt ordnas. I fjor har Riksdagen sökt bereda elementarlärarne rättighet att inträda i civilstatens pensionsinrättning, och detta förhållande innebär en kraftig garanti att sådana ansökningar, som den nu föreliggande, icke för framtiden skola förekomma i något stort antal. När pensionsväsendet blifvit fullständigt ordnad, då är fullt skäl att säga: vi kunna icke bevilja några pensioner annat än på Regeringens, på särskilda skäl grundade förslag, men så långt hafva vi ännu icke kommit, och då är det också Riksdagens både rätt och pligt att pröfva för hvarje särskildt fall, om tjänstemannens verksamhet varit sådan eller omständigheterna eljest af den beskaffenhet, att hans enka kan vara förtjent af understöd i form af pension, eller om vi med godt samvete kunna afslå ansökningen derom. Alla de i denna punkt för enkor begärda pensioner uppgå tillsammans till allenast 1,600 kronor, eller 100 kronor mera än vi på förmiddagen på en enskild motionärs framställning beviljade åt en framstående kartograf, och för detta ringa belopp kunna fem barn blifva hufna.

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

På grund af hvad jag nu anfört och särskildt emedan jag icke anser att härigenom den af Stats-Utskottet följda principen i detta hänseende blifver ogillad — en princip som jag för min del måste gilla, på det Riksdagen ej må blifva öfverlupen med pensionsansökningar — yrkar jag bifall till den af Herr Albert Staaff gjorda hemställan.

Ivar Månsson: Jag skall endast be att få med några ord bemöta den ärade talaren från bohuslänska bänken. Han yttrade att jag skulle hafva sagt, det jag icke funnit några skäl framlagda, som tala för motionens bifallande. Detta har jag icke sagt. Tvärtom har jag yttrat, att en talare från stockholmsbänken antydt sådana skäl, fastän dessa icke voro några nya, utan förut funnos anförda i Utskottets betänkande. Hvad jag sade var, att de antydda skälen icke utgjorde något bevis för att under de 27 år, den ifrågavarande personen varit tjänsteman och såsom sådan uppburit lön, några särdeles ömmande omständigheter förekommit, som föranledt att han vid sin död icke skulle kunnat efterlemna åt sin familj mera än 2,000 kronor. Detta var mitt yttrande och icke något annat. Jag får ännu en gång upprepa hvad jag sista gången, då jag hade ordet, tillade, det nemligen, att, om vi skulle bevilja sådana understöd, som det ifrågavarande, på grund af enskilda personers framställningar, så skulle vi få ofantligt mycket att göra; och jag tror att Riksdagen på det sättet skulle blifva en fattigförsörjningsinrättning.

Den ärade talaren, hvilken jag velat besvara, har vidare yttrat, att här icke föreligger fråga om pension åt flera än fem enkor, men jag försäkrar honom att, om vi företaga oss att be-

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka
(Forts.)

vilja sådana, skulle snart här föreligga fråga om beviljande af pensioner till kanske 100 enkor.

Det har blifvit tillika yttradt att Rektor Rodhe gjort så mycket utom sin tjänst för det samhälle, inom hvilket han lefvat. Ja, det är visserligen mycket vackert, men det tillhör då det samhälle, inom hvilket han så verkat, att derfor gifva belöning, och icke oss.

På de skäl, som jag dels forra gången, dels ock nu anfört, får jag yrka afslag å motionen och bifall till Utskottets förslag.

Herr Treffenborg: Jag hade icke ämnat att begära ordet, förrän frågan om pension till föreståndaren för Navigationsskolan i Hernösand C. G. Bloms enka Gustafva Blom förekom till behandling, men jag har blifvit uppkallad i förtid, till följd af att Stats-Utskottets ärade ordförande, såsom jag tyckte, alltför mycket betonat vigten af de skäl, Utskottet anfört till afstyrkande i allmänhet af pensioner af den beskaffenhet, som den ifrågavarande. Herr Ordföranden har nemligen anmärkt, att Utskottet anser såsom sin *ovilkorliga* skyldighet att icke annorledes än uppå *Kongl. Maj:ts*, efter behörig utredning gjorda, nådiga framställning tillstyrka dylika pensioner. Mig synes dock som om denna skyldighet ingalunda borde vara ovilkorligen för Stats-Utskottet bindande med mindre än att Utskottet och Riksdagen kunde anses hafva erhållit full visshet om den grundsats, som leder *Kongl. Maj:t* vid pröfning af till *Kongl. Maj:t* inkomna ansökningar om utverkande af pension till enkor efter tjänstemän, och att denna grundsats af Riksdagen gillades. Nu har dock, under de 9 år den nya Riksdagsordningen verkat, Utskottet eller Riksdagen svårligen varit i tillfälle att bilda sig någon fast och säker öfvertygelse om hvilken denna grundsats är, ty under denna tid hafva knappast 9 *Kongl. propositioner* i detta ämne till Riksdagen aflåtits. Jag har likväl mycket stark anledning att antaga, att *Kongl. Maj:t* oupphörligen är öfverlupen af dylika ansökningar, och att *Kongl. Maj:t* vid pröfning af desamma följer den regel, att icke till Riksdagen aflåta proposition om beviljande af pension, med mindre än att den sökande är enka efter en afiden tjänsteman, som inlagt större förtjenster om det allmänna, så att pensionen kan anses utgöra en nationalbelöning. Är förhållandet så, då undrar jag huruvida icke öfriga arma enkor och barn efter tjänstemän komma i en högst bekvämlig ställning. Lyckas de öfvertala någon riksdagsman, som vill väcka motion för dem vid riksdagen, så hänvisas de att vända sig till *Kongl. Maj:t*, och komma de till *Kongl. Maj:t*, så anvisas de att gå till Riksdagen med sin framställning.

Min åsigt är den, att så vida man icke absolut vill vidhålla den grundsatsen att, om än de mest ömmande omständigheter förefinnas, pensioner till enkor efter tjänstemän aldrig böra beviljas, så måste Stats-Utskottet anses skyldigt att för Riksdagen i dessa, liksom i andra frågor, söka åstadkomma all den utredning som

kan vinnas, för att sedormera Riksdagen må kunna pröfva *graden* af de ömmande omständigheter, som i hvarje särskildt fall kunna förekomma, och derefter fatta det beslut som kan vara af omständigheterna påkalladt.

Jag nöjer mig med detta för närvarande och får tillkännagifva, att jag velat yttra detta i allmänhet och således icke särskildt med afseende på den nu föredragna motionen. Oaktadt jag ej känner förhållandet närmare, har jag dock anledning att fullkomligt trygga mig till de uppgifter Herr Jöns Rundbäck meddelat samt de upplysningar, motionen innehåller, och ämnar jag fördenskill rösta för bifall till densamma.

Herr Albert Staaff: Jag vill endast tillägga några få ord till hvad jag förnt sagt, dertill föranledd af det yttrande Herr Ivar Månsson sist hade. Han yttrade, alltför strängt efter min åsigt, att den bortgångne skolmannen icke varit nog sparsam i sitt lefnadssätt, då han icke kunnat lägga af något, hvaraf hans efterlemnade enka och barn kunde hafva sitt tarfliga uppehälle. Det är lätt att tänka och säga så; men innan man tagit noggrann kännedom om förhållandena, anser jag ett sådant yttrande vara förhastadt. Under dessa 27 år af sin embetstid var den ifrågasvarande skolmannen icke rektor mer än helt få år, och under de öfriga har han fått gå igenom alla graderna. Besinnar man dertill, hvilka låga löner skolläraryne i de lägre graderna för 27 år sedan åtnjöto, ja, huru ytterligt klemt många af dem voro afönade, och tager man dessutom i betraktande att det blott är några få år sedan Rektor Rodhe fick 3,000 kronor i årlig lön, så må man icke förundra sig, att han icke kunnat sammanspara något åt sin hustru och fyra minderåriga barn. Besinnar man derjemte att Rodhe, liksom de fleste skolmän, var utgången från en fattig familj och nödgats för sina studier skuldsätta sig, så tror jag, att man handlar nog strängt, om man inför hans skugga påstår, att han varit en sjösare, och att han misshushållat, derför att han icke lagt ihop något för sin efterlemnade familj.

Herr Ivar Månsson har sagt, att omständigheterna kanske icke alltid varit så ömmande som nu; detta kan dock lätt förklaras, om man betänker att Rodhe, så länge han lefde, hade sina inkomster att bekosta sin familjs underhåll med, och då kunde han kanske taga sig ut, om ock knappt. Förhållandet ställer sig helt annorlunda för hans enka och barn.

Flere talare hafva upprepat hvad äfven Herr Törneblad framhållit, att Riksdagen genom att bereda den ena embetsmannacorpser efter den andra tillfälle att, genom pensionsfonders inrättande, förskaffa sina efterlemnade enklor och barn understöd, sjelf godkänt den princip, att deras efterlemnade familjer böra understödjas så att de icke komma i behof, och att äfven i afseende på skolläraryne snart en sådan anordning torde kunna vara genomförd, så att Riksdagen ej behöfver frukta många ansökningar af detta slag. Det belopp, hvarom nu är fråga, blott

*Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)*

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

300 kröner om året, är icke af den betydighet att någon betänklighet bör finnas mot att bevilja detsamma, och jag hemställer till Kammaren om det icke vore beklagligt, om sönerna till en man, som så länge sträfvat för ungdomens uppfostran och utbildning, skulle af brist på nödiga tillgångar, beröfvas tillfälle till att erhålla bildning och uppfostran.

Herr Pehr Staaff; Jag hade visserligen icke ämnat yttra mig i denna punkt, men jag har blifvit uppkallad dertill genom ett yttrande af Herr Treffenberg, hvare jag icke kan instämma. Han framställde nemligen en anmärkning i det syfte, att Stats-Utskottet icke rätteligen borde afstyrka sådana motioner, som nu förevarande, och hålla alltför strängt på sin en gång uttalade åsigt, då det är fråga om undantagsfall, der hjälp hvarken kan eller bör förvägras. Jag anser det vara alldeles tydligt att i dessa frågor, der icke sökanden eller hans målsman kan åberopa några rättsanspråk på hjälp, blir det endast en fråga, der man på grund af barmhertighetsskäl anhåller om Riksdagens mellankomst, eller der man så att säga begär att Riksdagen af gunst och nåd måtte mellankomma och hjälpa. Man får således icke ställa sig på en alltför hög ståndpunkt, då man försvarar en motion af denna beskaffenhet, utan måste erkänna att hvad der ifrågakommer till förmån för förhållandet är sådant, som kan verka såsom barmhertighetsskäl.

Det är af detta skäl jag icke kan dela Herr Treffenbergs åsigt utan vidblifver mitt yttrande under förmiddagens plenun, att Utskottet gått alldeles riktigt och konsekvent till väga, då det afstyrkt motionen, men jag upprepar på samma gång hvad jag då afven sade, att Riksdagen lyckligtvis ej befinner sig i samma ställning som Utskottet, utan har sin rätt kvar oförkränkt att, der så kräves, öfva barmhertighet. Jag frågar Eder dock, mine Herrar, om vi böra vara tillfreds med att på grund af denna princip, som nu framlagts till skärskådande i Kammaren, brödet tages från fader- och moderlösa barn efter en person, som i 27 år klanderfritt tjenat staten, och jag frågar särskildt Herr Ivar Månsson, om han verkligen kan påstå att det skulle varit någon möjlighet för denne man att, med de inkomster han under lifstiden haft, lägga af något kapital till understöd för sin enka och sina barn efter sin död? Är detta lönen för 27 års pligtrogna tjenstgöring, det vill jag verkligen fråga; och förr än Herr Ivar Månsson med fullt klara papper bevisat sitt påstående, att mannen i fråga varit slösare, kan jag icke tillerkänna hans uppgifter någon trovärdighet. Jag ber Herrarne ödmjukligen att betänka de ömmande omständigheter, som här äro för handen, och tror att Herrarne med större lugn och tillfredsställelse skola lemna detta rum, om i beviljen en hjälp, som är så ringa. Det afses åt samtliga i denna punkt omförmälda enkor endast 1,600 kronor, och säkerligen blir svenska staten härigenom hvarken rikare eller fattigare än förut. Jag yrkar bifall till motionärens förslag.

Friherro Ericson: Jag ber att till en början få förklara, att jag icke talar uteslutande med afseende å nu föreliggande motion, utom om alla dylika förslag i allmänhet. Jag ber att få följa ordförandens i Stats-Utskottet exempel och fästa Herrarnes uppmärksamhet på, hvartill det skulle leda, om Kammaren alitför lätt antog förslag af enskilde motionärer angående pensioners beviljande. Det har i dag liksom under föregående riksdagar blifvit uttaladt den åsigten, att Utskottet i principiellt hänseende har rätt, och alla hafva i detta fall gifvit Utskottet ett „mention honorable„ men då det kommer till tillämpningen, så vill ingen gifva Utskottet rätt. Då man för hvarje gång så faller sig viker från denna Stats-Utskottets åsigt, så är det icke stort värde i detta sätt att hålla på principer. Vidare har man såsom ett särskildt skäl för att riksdagen skulle bifalla motioner af enskilda riksdagsmän, innehållande begäran om hjälp än åt den ene, än åt den andre deraf förtjente mannen eller hans efterkommande, framhållit att det skulle vara ett prerogativ för Riksdagen att i likhet med Kongl. Maj:t få granska dylika behof. Jag vill naturligtvis icke söka att betaga Riksdagen denna rättighet, men nu är fråga endast om sättet att utöfva densamma, och det är detta som Stats-Utskottet anser att Riksdagen bör göra med synnerlig varsamhet, emedan man i allmänhet icke kan fordra samma omsorgsfulla utredning af enskilde motionärer som från Kongl. Maj:t. En talare, Herr Treffenberg, har framhållit såsom en oegentlighet, att Stats-Utskottet sagt sig icke vilja tillstyrka andra förslag om pensioners beviljande än dem som komma från Kongl. Maj:t, emedan det vore svårt att veta hvilken grund Kongl. Maj:t följer, då han hos Riksdagen föreslår någon till erhållande af pension. Jag tror att Kongl. Maj:t i sådana fall följer en ganska enkel och af alla erkänd princip, nemligen att, då visas kan att en person gjort mera för sitt land än hvad han är skyldig till, så äro han eller hans efterkommande förtjente af en nationalbelöning, såsom en fördel, som man från det allmänna öfver den vanliga, reglementerade pensionen erhåller. Jag tror att denna princip för Kongl. Maj:t icke bör vara svår att förstå och icke eller att tillämpa. Vidare har man sagt, att det skulle vara Utskottets skyldighet att pröfva, huruvida af enskilde motionärer framlagda förslag om pensionering grunda sig på verkliga behof. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på huru svårt det är för Stats-Utskottet att ingå i en sådan pröfning, då detta behof icke är af motionären sjelf måhända tillräckligt utredt och man icke vet om de uppgifter, som lemnats, verkligen äro sanna. — Jag ber att få förklara detta sistnämnda uttryck, ty det låter måhända illa, men det kan ju hända att riksdagsmännen blir vidtalad af personer, som äro bosatte i orten, och får uppgifter om att förhållandena äro så och så, och att han tror det uppgifna förhållandet vara sant samt låter förleda sig att väcka förslag härom, utan att det derföre finnes några garantier för sanningsenligheten af de gjorda uppgifterna.

*Angående
pension åt
Rektor Rohdes
enka.
(Forts.)*

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka
(Forts.)

Det förekommer i Stats-Utskottet gång efter annan uppgifter, som icke äro på något sätt bestyrkta. Man förklarar, att en enka är utan medel och att bouppteckningen icke visar någon behållning; men ingenting är, som styrker att förhållandet verkligen är sådant. Huru skall nu Stats-Utskottet kunna ingå i pröfning af förhållandena? Jag tror, mine Herrar, att det först och främst är rätt af Stats-Utskottet — och detta icke allenast såsom en abstrakt erkänd utan såsom en i allmänhet verkligen riktig princip — att icke annat än på fullt giltiga skäl tillstyrka bifall till motioner om anslag till pensioner utöfver den reglementerade ordningen. Jag tror icke, att Stats-Utskottet i allmänhet gjort sig skyldigt till någon sådan auktoritetstro till Kongl. Maj:ts förslag, att Utskottet må kunna anses hafva någon särskild lust att tillstyrka ett förslag, dertfore att Kongl. Maj:t framlagt det; men utan att någon framställning skett från regeringen är det stundom rent omöjligt att i frågor sådana som denna kunna bestämma, huruvida förhållandena äro sådana, att de verkligen påkalla medlidande och bistånd från det allmännas sida eller icke.

Till sist vill jag be att få fästa uppmärksamheten på ett skäl, som så väl nu som vid flera andra tillfällen framhållits, särskildt i dag af Herr Staaff, nemligen det så kallade barmhertighetsskålet. Sådana skäl kunna naturligtvis finnas; men jag hemställer till Herrarne, huruvida Riksdagen må anses vara rätta forum att afgöra sådana frågor, som falla inom barmhertighetsområdet. Och, äfven om så skulle vara, vill jag likväl påpeka, att om man endast fäste sig vid barmhertighetsskäl, så torde icke allenast tjänstemän och deras efterlevande, utan äfven alla öfriga medborgares i behof efterlemnade familjer böra komma i åtnjutande af understöd. Detta torde emellertid vara att gå något för långt, men sådan skulle följden blifva, om man ville till Riksdagen hänskjuta och på densamma ställa anspråk att utöfva barmhertighet mot behöfvande. Det torde böra vara kommunerna som det tillkommer att öfva dylik barmhertighet, och icke Riksdagen. Ett annat förhållande inträffar likväl, om den inrågakommande personen varit så framstående, att han gjort sig förtjent af en nationalbelöning.

Herrar *Lars Börjesson* och *Per Nilsson* i Wittjertförenade sig med Friherre Ericson.

Herr C. A. Jonsson: Det är verkligen ganska ledsamt att uppträda och yttra sig vid denna hufvudtitel, ty den är i sin helhet egentligen intet annat än snart sagdt en fattigvårdsinrättning. Jag får uppriktigt säga, att jag fullkomligt gillar det beslut, hvartill Stats-Utskottet kommit, icke dertfore, att jag vill påstå, att icke Riksdagen bör pröfva en fråga, sådan som den föreliggande, lika väl som Kongl. Maj:t; ty något förmynderskap i den vägen bör väl icke Riksdagen ställa sig under, utan är det så, att en motion kommer från en enskild ledamot, bör man väl alltid tänka, att hvar och en sätter sig in i frågan, så att han kan svara vare

sig ja eller nej. Här har också vid en föregående punkt visat sig, att Andra Kammaren beviljat en pension, oaktadt framställningen derom icke kommit ifrån Kongl. Maj:t. Men jag tror icke, att i den föreliggande frågan sådana skäl kunna framläggas, som de hvilka vid den af Herr Carl Ekman väckta motionen förekommo. Det är klart, att man icke kan tänka sig annat än att alla dessa fem motioner om pensioner skola blifva af denna Kammarbeviljade, ty en kompromiss är ju ingången från den ena bänken till den andra, och den ene motionären skall hjälpa den andre. Jag erkänner också, att det är ganska vackert att ömna för den lidande. Men att härvidlag sådana förhållanden förefinnas, att man kan ömna för de ifrågakomne personerna, det har jag hvarken utaf motionerna eller Utskottets betänkande kunnat finna. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

Grefve Sparre: Utan att inlåta mig på frågan om principerna, tror jag mig, med ledning af den erfarenhet, som jag hemtat vid flera föregående tillfällen, kunna vitsorda, att Riksdagen icke så strängt hållit på principen, att icke på grund af en enskild motionärs framställning bevilja pensioner, att den aldrig afvikit från samma princip, och jag får för min del upprepa det gamla ordspråket: man bör aldrig säga *aldrig*. Det synes mig således som om Riksdagen äfven i detta särskilda fall kunde handla på samma sätt, och ehuru icke tillhörande samma län, som det, uti hvilken den affidne verkade, men dock boende i närheten deraf, kan jag intyga, att han, under den tid af 27 år, som han tienstgjorde såsom lärare, skötte sitt kall på ett utmärkt sätt och så, att han var allmänt aktad af alla, som kände honom, äfvensom, att han vid sin död lemnade sin enka i en ytterst nödstäld belägenhet. Om Herrarne således vilja lemna ett understöd der, hvarest behofvet icke mindre än förtjensten förefinnes, så är jag i tillfälle att intyga, det hvarken det ena eller det andra saknas uti ifrågavarande fall. Den affidne måste med en talrik familj draga sig fram på en ringa lön, då, såsom Herrarne veta, det först är på senare tiden, som rektorerna fått sina lönevillkor förbättrade, och detta gjorde för honom omöjligt att lägga ihop något af sina inkomster, hvarföre han ock vid sin död måste lemna sin familj i fattigdom. Hans förtjenster, såsom lärare, känner hvar och en, som är från samma trakt, och jag gör mig en pligt af att vitsorda dem, emedan jag har mig dem särskildt bekanta. Jag kan dertföre icke underlåta att, med allt erkännande af principens värde, uti ifrågavarande fall tillstyrka en pension för Rektor Rodhes enka till det belopp af 300 kronor, som blifvit föreslaget.

Herr Treffenberg: Jag skall be att få i motsats mot Grefve Sparre få uppehålla mig ännu något vid principen, då jag egentligen med anledning af Herr Staaffs felaktiga uppfattning af mitt förra yttrande nu begärt ordet. Jag klandrade icke Stats-Utskottet eller påstod att det handlat orätt i förevarande fall, dertföre att det af-

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

styrkt motionen, men jag sade, att den grundsats Utskottet härvid följt icke är *absolut* berättigad, med mindre Utskottet känner och tillika gillar den grundsats, som af Kongl. Maj:t synes följas vid pröfning af från tjänstemannaenkor inkommande ansökningar om utverkande af pension till dem.

Då det nu visat sig, att Kongl. Maj:t icke underställer Riksdagens pröfning frågor om pension åt fattiga tjänstemannaenkor i andra fall, än då deras aflidne män inlagt synnerliga förtjenster om fosterlandet så påstod jag, att för Stats-Utskottet inträdde skyldighet, att med ledning af de upplysningar motionerna och möjligen andra tillgängliga handlingar innehölle pröfva omständigheterna i hvarje serskildt fall, på det att Riksdagen må komma i tillfälle att bedöma *graden* af de ömmande omständigheter, hvilka kunna föranleda till pensioners beviljande.

Herr Ivar Mansson: Jag ber om ursäkt för det att jag ännu en gång begärt ordet, men jag har dertill blifvit föranledd af Herrarne Staafts uppträdande mot mig, i det de på ett ganska skarpt sätt kalfatrat mitt yttrande. Den ene af dem påstod, att jag skulle på ett hårdt sätt bedömt Rektor Rodhe, därför att han icke förstätt att hushålla med sin lön. Denna beskyllning är dock alldeles grundlös, ty jag har icke fält den ringaste dom om Rektor Rodhe, och, om han icke hushållat med sin lön, är det något, som helt och hållet blir hans och hans efterlevande familjs sak.

Deremot uttalade jag den åsigten, att hvar och en borde ställa så, att vid hans död hans efterlemnade familj kunde hafva något att lefva af; och det är och blir min enskilda mening, att om en person, såsom nu Rektor Rodhe, haft en lön, som, åtminstone under det sista året, uppgått till 3,000 kronor, och under de närmaste åren dertöföinnan till omkring 2,000 kronor, han ock under sådana förhållanden bort kunna ställa till så, att han icke vid sin död behöft lemna sin familj i nästan utblottadt tillstånd. Håradshöfding Staaft bad mig med skriftliga handlingar eller på annat sätt bevisa, att den aflidne varit enslösare. Detta är naturligtvis något som för det första är mig omöjligt, och som jag för det andra ej anser mig behöfva göra. Säkert är emellertid det, att, om vi på detta sätt bevilja understöd åt efterlevande enkor och barn, så kan möjligen hvarje hufvader och husmoder derigenom föranledas att ej särdeles hushålla med sina tillgångar, då de veta, att, i händelse vid enderas frånfälle familjen ej eger något att lefva af, den erhåller fullt underhåll af staten, och till något sådant vill jag icke bidraga. För öfrigt vill jag tillägga, att det icke är på grund deraf, att den ifrågavarande pensionen är begärd af en enskild motionär, som jag nekat mitt bifall till densamma, ty jag vill att hvarje fråga skall pröfvas sådan den föreligger, men hvad jag med mitt afslag afser är det uttalande: att, i fall personer vilja för sin efterlemnade familj bereda eller göra anspråk på annan pension än den staten lemna åt alla i lika måtto, anser jag det riktigaste vara, att

en särskild pensionskassa inrättas, till hvilken hvar och en, som vill, kan lemna bidrag och derigenom åt sin familj bereda understöd. Att deremot, såsom nu plägar ske, lemna hjälp åt endast vissa tjänstemäns enkor och barn, anser jag vara fullkomligt orättvist, emedan enkan och barnen efter den ena såväl som efter den andra medborgaren, hvilken genom sitt arbete inlagt någon större förtjenst, torde vara lika berättigade till sådant understöd, och det är på grund häraf, som jag fortfarande påyrkar bifall till Utskottets hemställan.

*Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Förts.)*

Herr Jöns Rundbäck: Jag vill blott yttra några ord med anledning af Friherre Ericsons antydan om, att i allmänhet i Stats-Utskottet ej inlemnades eller företeddes sådana handlingar, som kunde till fullo bestyrka de uppgifter, hvilka uti sådana fall som det ifrågavarande anföras. Så är dock icke förhållandet här, alldenstund vid Utskottets behandling af denna fråga icke mindre än 8, af vederbörande myndigheter bestyrkta, originalbetyg framvisades, ehuru Friherre Ericson troligtvis ej sett dem, hvilket icke heller är att undra på, då han vid nämnda tillfälle ej var närvarande i Utskottet.

Jag yttrade då och upprepar nu, att jag sällan sett någon fråga, som af Kongl. Maj:t förelagts Riksdagen till afgörande, vara så utredd och styrkt som den nu föreliggande och jag behöfver ej nämna, att de handlingar, som för sådant ändamål åberopats, blifvit utfärdade af fullt trovärdige personer. Den afskrift af boupp-teckningsprotokollet vid Uddevalla rådstufvurätt, som jag har i min hand, och hvilken afskrift förut åberopats, är till riktigheten bestyrkt af tvänne rådmän derstädes, och torde väl derfor vara fullt tillförlitlig. För öfrigt vill jag tillägga, att, efter hvad jag har mig bekant, doktor Rodhe ständigt fört ett synnerligen sparsamt lefnadssätt, hvarigenom det ock blef honom möjligt att underhålla sin familj, för hvars framtida utkomst efter hans frånfälle några besparingar dock ej kunde göras.

Herr Rylander: Jag kan ej finna annat, än att Utskottet handlat fullkomligt riktigt, då det tillstyrkt afslag å de motioner, som i denna punkt behandlas, ty om man skulle bevilja pensioner åt alla enkor och barn, skulle pensionernas antal tillväxa i tusental. Anmärkningsvärdt är dock, att alla, som talat för dessa pensioners beviljande, äro embets- och tjänstemän. Skulle en dylik princip utbilda sig, att alla tjänstemäns efterlevande familjer skulle få understöd af staten, skulle det blifva en alltför stor anläggning på statskassan. Vi veta ju, att vid telegrafverket och läroverken kvinnor börja i stor mängd användas; om några år skulle man kanske ifrågasätta, att deras män borde erhålla pension på grund af de tjänster, deras hustrur sålunda innehaft. Hvart skulle sådant taga vägen? Jag kan ej finna riktigt att så gå till väga, och jag har alltid förr röstat emot att kvinnor och barn skola erhålla dylikt fattigunderstöd, men erkänner tillika villigt, att enkan

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

efter den, som skött sin tjänst väl, bör åtnjuta sådan hjälp. men aldrig den, om hvars mans förtjenster om det allmänna man ej vunnit tillräckliga upplysningar. En viss modifikation anser jag därför böra iakttagas i allmänhet vid beviljandet af pensioner, och yrkar därför bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Gumælius: Det förvånar mig ingalunda, att här ropas på proposition. Jag finner sjelf öfverläggningen i detta ämne så utdragen och så pinsam, att jag nog inser, det Kammaren svårigen kan stå ut med en förlängning deraf. Jag skall därför yttra mig helt kort.

Under öfverläggningen har man egentligen icke alls talat om innehållet af denna punkt, utan uteslutande sysselsatt sig med den princip, som i dylika fall borde göra sig gällande. En princip torde vi emellertid vara ense om, den nemligen att hvarje förekommande fråga bör prövas särskildt för sig. Riksdagen har ej heller någonsin genomfört en sådan princip som den nu af Stats-Utskottet uppställda; tvärtom har Riksdagen förut i denna dag visat sig — åtminstone har så varit förhållandet i denna Kammare — följa en helt annan. Vid sistförflutna riksdag förekommo åtminstone tvänne af enskilde riksdagsmän väckta frågor om pension åt embetsmäns enkor, hvilka afstyrktes af dåvarande Stats-Utskott.

Emot detta afstyrkande beviljade dock denna Kammare de begärda pensionerna, hvilket ock vid företagen gemensam votering blef Riksdagens beslut. Någon princip i detta fall är således ej ännu fastställd och läser aldrig blifva det, då Riksdagen väl icke någonsin vill afsäga sig pröfningsrätten i hvarje sådant förekommande fall. Det viktigaste skäl, som anförts emot lämpligheten att bevilja pensioner med anledning af *enski des* framställningar derom, är den af en Utskottets ledamot påpekade omständighet, att man i dylika fall ej kan vara fullt säker om de förhållanden, som uppgifvits såsom skäl för beviljande af dylikt understöd, äro med verkligheten öfverensstämmande. Beträffande nu ifrågasvarande motion har emellertid nyss en talare å motionärens vägnar upplyst, att de handlingar, som i detta fall åberopats till stöd för uppgifna förhållanden, styrkts med af vederbörlig myndigheter och embetsmän utfärdade originalhandlingar, som ock blifvit i Utskottet föredragna. I detta särskilda fall finnes således intet tvifvel om uppgifternas sanning, och då dessa uppgifter för öfrigt synas innebära fullgiltiga skäl för ifrågasatta pensionens beviljande, yrkar jag i denna punkt, att motionärens förslag må på så sätt bifallas, att Riksdagen beviljar rektor Rodhes enka en årlig pension af 300 kronor.

Herr Jöns Pehrsson: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga. Men då jag hört den anmärkningen göras, att det endast varit tjänstemän, som yrkat bifall till den begärda pensionen, så har jag velat förklara, det jag för denna gång ställer mig i deras led. Och detta gör jag, emedan jag anser, att vi verkligen

kunna hafva skäl att bevilja 1,500 kronor åt dessa fem enkor tillsammans, dels ur barmhertighetens synpunkt, och dels därför att vi nyss gifvit mer än detta belopp ensamt åt en enka, dervid den skilnaden visserligen förefinnes, att de nu ifrågavarande enkornas män icke varit riksdagsmän, hvarken under tvänne eller tolf års tid, och icke haft tillfälle att motsätta sig alla möjliga reformer.

Anledningen hvarför jag här talar om 1,500 kronor åt fem enkor är den, att jag tar för gifvet att om en årlig pension af 300 kronor beviljas åt den person, hvarom nu är fråga, äfven de fyra enkor, hvarom nästföljande moment handlar, få samma belopp sig tilldeladt; något som jag särskildt ber att framhålla, på det att den enka, som Herr Rutberg förordat till pension, icke måtte få sådan beviljad till 400 kronor, såsom motionären föreslagit.

Naturligtvis måste det förefalla mig motbjudande att här uppträda *för* en sak, som jag så många gånger förut talat *emot*. Men detta mitt handlingssätt i närvarande stund betingas helt och hållet af den brist på principenlighet och, jag säger det rent ut, på karakter som visat sig råda inom Kammaren; till bevis hvarpå jag endast vill framhålla, hurusom här nyss anslogs 400 kronor såsom årligt pensionsbidrag till en person, som redan förut var berättigad till en pension å 5,600 kronor. Derföre, då man håller så föga på principen, och dessutom på grund af personlig kännedom om tillvaron af verkligt behof, så biträder jag dem som yrka bifall till det i motionen begärda pensionsbeloppet 300 kronor, hvilken summa jag då anser böra tilldelas äfven de öfriga enkorna, hvarom i efterföljande punkten är fråga. Ehuru jag ganska väl inser, att ett fortgående på denna väg kan, såsom Friherre Ericson sagt, leda derhän, att vi få framställningar gjorda om understöd af statsmedel åt enkorna efter hvar och en enskild person, som vid sitt frånfälle lemna sin familj i utblottad belägenhet, får jag likväl, då vi ännu icke hafva kommit så långt och då jag icke anser någon synnerlig fara ligga uti att nu bevilja dessa fattiga enkor något understöd, yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionärernes framställningar på det sätt, att till hvar och en af de här omfördälda fem enkorna lemnas en årlig pension af 300 kronor.

Herr Törufelt: Om någon princip i närvarande fall skulle tillämpas, så vore det rättast att genast vid fråga om remissen af dylika motioner stryka dem. Som emellertid Stats-Utskottet vitsordat «ömmande omständigheter» i hela abedariet här, så yrkar jag bifall till motionärens framställning i förevarande hänseende.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag lemna principen i förevarande fall å sido och ämnar att endast hålla mig till hvad jag anser vara konsekvent. Beträffande de förut föredragna punkterna i detta utlåtande, har jag hyst den mening, att Riksdagen icke bort bevilja de af Stats-Utskottet der föreslagna pensionsbeloppen. Denna åsigt har jag ock vid föregående riksdagar uttalat, emedan

*Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)*

Angående
pension åt
Rektor Rodhes
enka.
(Forts.)

jag ansett det vara hvarken rätt eller tillständigt att vid Riksdagen tala om eller inlåta sig i pröfning af sådana fall, som här föreligga. Här har af flera talare framkastats den frågan, hvart det skulle leda, om en sådan princip tillämpades, att Riksdagen borde draga försorg om alla tjänstemäns enkor och oförsörjda barn. Jag vill framhålla en utaf följderna. Här har nu varit ett par timmars öfverläggning om denna fråga; beviljas nu de begärda pensionerna, så skola utan tvifvel kommande Riksdagar få att sys-selsätta sig med att pröfva ärenden af likartad beskaffenhet, icke en eller två timmar utan dagar. Jag finner derföre, att Stats-Utskottet handlat fullkomligt riktigt, då det afstyrkt de omhand-lade motionerna och ansett, att frågor af dylik art böra vara af Kongl. Maj:t utredda, innan de underställas Riksdagens pröfning. Att bifalla dessa motioner vore enligt min tanke detsamma som att gifva Kongl. Maj:t en fingervisning att antaga den af Riksdagen sålunda uttalade grundsatsen, och vi hade då att, under denna. redan förut med pensioner åt tjänstemän belastade hufvudtitel vänta framställningar till obegränsadt antal om pensioner äfven åt deras enkor och barn. Önskligt vore derför, att Riksdagen vidtoge en sådan åtgärd att genom något reglemente tillförsäkra alla tjänste-männen understöd ur någon pensionsinrättning sedan de uppnått en viss ålder, så att vid hvarje särskildt fall behofvet af dylikt understöd icke behöfde pröfvas, och att ingen rätt till sådan pen-sion, som i detta betänkande föreslås, borde ega rum, då tjänsteman varit i tillfälle att ingå i någon sådan inrättning.

Jag yrkar bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Johan Jönsson: Det gläder mig verkligen att erfaras, det påskhelgen kunnat verka så i människovänlig riktning på både rektorer och lärare. Huru annorlunda nu än då strax före påsk en af mig väckt motion, hvilken också afsåg att öfva barmhertighet, behandlades! Denna motion gälde dock att åt tusen fattiga familjer tillförsäkra rättigheten att få qvarsitta vid arren-det af sina små kåltäppor, derå de uppfört sina boningshus. Då uppträdde likväl Herr A. Rundbäck med det skarpaste klander mot min framställning. Nu åter, då det är fråga om pension åt enkor och barn efter några tjänstemän, så yrka alla på bifall. Men, mine Herrar! min motion, den afsåg både män, enkor och barn! Det gläder mig emellertid, såsom sagdt, att en dylik förändring i tänkesätten inträdt, och jag skulle gerna nu hafva slutit mig till barmhertighetsvännerna, om de hade slutit sig till mig. Men som så ej är fallet, nödgas jag nu yrka afslag å de föreliggande motionerna och bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Härmed förklarades öfverläggningen angående det förevarande momentet slutad. Propositioner gäfvos, i öfverensstämmelse med de meningar som blifvit framställda, så väl på bifall till Utskottets hemställan som jemväl på yrkandet att, med afslag å berörda hem-ställan, den af motionären föreslagna pensionen måtte till belopp

af 300 kronor beviljas. Herr Talmannen förklarade den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad; men blef då votering begärd, i följd hvaraf nu skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 30:de punkten Litt. a. af Utskottets utlåtande N:o 11,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna, med afslag å Utskottets hemställan, beviljat den ifrågasatta pensionen till belopp af 300 kronor.

Omröstningen försiggick och visade 92 ja mot 63 nej, hvadan Utskottets hemställan bifallits.

Mom. b, angående pension åt Telegrafassistenten Lönnngrens enka. Härvid anförde:

Herr Abr. Rundbäck: Sedan de föregående motionerna blifvit afslagna, skulle jag icke yrka bifall till min i 2 mom. af förevarande punkt behandlade motion, derest ej ett särskildt skäl härtill förefunnos. De allmänna skäl, som förut framstälts för bifall till motioner sådana som den förevarande, nemligen att mannen till den enka, för hvilken pension föreslagits, blifvit väl vitsordad för nit och pligttröhet i sina värf, att han i sin tjänst haft för liten lön för att kunna deraf aflägga något åt enka och barn, att dessa befinna sig i utblottadt tillstånd, att enkan, i följd af sjuklighet, är oförmögen att genom sitt arbete försörja sig och sina barn; alla dessa skäl tala lika väl för denna enka som för de i föregående och efterföljande mom. af denna punkt omförmälda; och detta kan jag styrka genom originalhandlingar. Men det finnes dessutom ett särskildt skäl, hvarpå jag ber att få fästa Kammarernas uppmärksamhet och som bör behjertas. Detta skäl gäller icke blott för den i min motion omnämnda enkan, utan äfven för den i Herr Gumælii motion omförmälda. De äro nemligen båda enkor efter tjänstemän vid telegrafverket, och alla motioner om pension åt dylika enkor hafva förut blifvit bifallna. Tvänne sådana framställningar hafva förut, i likhet med hvad vid detta tillfälle egt rum, väckts af enskilde motionärer, och begge hafva bifallits, den senaste i fjor af oss sjelfva. Vidare har Riksdagen i år under sjunde hufvudtiteln beviljat ett anslag för bildande af en egen pensionskassa för telegrafverkets embets- och tjänstemän, hvilken inrättning skall komma till stånd redan inom några månader. Under sådana förhållanden synes det vara obilligt och orättvist, om dessa två enkor skulle vara de första och de sista, eller med andra ord de enda ibland hela hopen af enkor efter telegrafverkets tjänstemän, som skulle blifva uteslutna från Riksdagens välvilja, endast derför att männen dött, om jag så får säga, några månader för tidigt. Ty om de blott lefvat ännu en kort tid, hade deras enkor ur nämnda pensionskassa kommit i åtnjutande af vida större pension än hvad jag nu begärt. Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att dessa

Angående pension åt Rektor Rodhes enka.
(Forts.)

Angående pension åt Telegrafassistenten Lönnngrens enka

Angående
pension åt
Telegrafassistenten Lönn-
grens enka
(Forts.)

äro de sista framställningar i detta afseende, som torde ifrågakomma för telegrafistenkor; ty hädanefter komma alla enkor efter telegrafverkets tjänstemän att få laglig rätt till pension ur verkets egen kassa. Jag hoppas, att detta särskilda skäl, som jag nu till Kammarens beaktande framställt, skall synas sådant, att Kam-maren ej gerna kan för konsekvensens skull afslå att bevilja pension åt dessa båda enkor och anhåller om bifall till min ifråga-varande motion.

Herr Gumælius: Till hvad den föregående talaren yttrade, vill jag blott lägga några ord. Han har sagt, att den omförmälda pensionskassan för telegrafverkets embets- och tjänstemän sannolikt inom några få månader skall komma till stånd. Ja, så lifligt var intresset för denna kassas bildande, att hon redan från 1 nästa Juli torde komma att öppnas. Sedan den kungliga framställningen till fjorårets Riksdag om sättet för sådan kassas inrättande på grund af formela skäl förkastats, inkom från Telegrafstyrelsen till Kongl. Maj:t en ny framställning i ämnet, med hvilken afsågs att pensionsinrättningen skulle börja sin verksamhet den 1 Juli innevarande år. Kongl. Maj:t har uti sin till denna Riksdag aflåtna förnyade proposition härom väl icke ansett lämpligt att, såsom Telegrafstyrelsen föreslagit, begära anslag redan för det löpande året för att kunna utsätta början för pensionsinrättningens verksamhet redan till 1 Juli detta år, utan dertill föreslagit 1 nästkommande Januari, hvartill Riksdagen lemnat sitt bifall. Men för att tidigare blifva färdig med kassan, hafva på enskild väg skaffats de såsom erforderliga beräknade medel — enskilde personer, som mycket användt telegrafen, hafva välvilligt erbjudit pensionskassans vederböran-de dessa medel — och sålunda möter ur den synpunkten intet hinder, att nämnda pensionsinrättning må kunna träda i verksamhet så snart, att knappast ett kvartal återstår, hvadan det är att antaga och hoppas, att vidare framställningar, sådana som den ifrågava-rande, icke vidare skola förekomma.

Ytterligare vill jag nämna, att, genom anvisandet af medel till denna enke- och pupillkassa inom telegrafverket, Riksdagen visserligen gjort verkets nuvarande tjänstemän en stor välgerning, men på samma gång beröfvat ifrågavarande tvänne enkor ett till-fälle till hjälp, som eljest stått dem öppet. Inom telegrafverket har nemligen under senaste årtiondet bildats en understödsfond dels genom enskilda bidrag, dels också med Kongl. Maj:ts begif-vande genom försäljning af förbrukadt papper. Denna fond är nu afsedd att bilda grundplåten för den nya kassan. Otvifvelaktigt skulle bemälda tvänne enkor derur hafva erhållit någon, om ock liten hjälp, men då fonden uppgått i den nya kassan, och enkor efter telegraftjänstemän, som före förändringen affidit, icke kunna erhålla pensioner ur den nybildade kassan, så hafva således genom den timade ändringen, hvartill Riksdagen i den välvilligaste afsigt medverkat, dessa tvänne enkor förlorat det hopp om understöd, de här vid lag egde.

Jag lägger Kammaren värdsamt dessa skäl på hjertat och hoppas, att Kammaren kommer till ett sådant beslut som af Riksdagen fattades år 1866 med afseende å assistenten Bergmans enka och nästlidet år med afseende å kommissarien Jönssons enka.

*Angående
pens'on åt
Telegrafassi-
stenten Lönn-
grens enka.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Jag vill visst icke uppehålla Kammaren med något långt anförande, synnerligast som diskussionen om det föregående momentet af föreliggande punkt måhända varat allt för länge. Jag anser mig endast böra fästa uppmärksamheten på att då, vid jemförelse emellan de båda ifrågavarande afidnes tjänstetid, den, som uti föregående momentet omnämndes, tjänat i 27 år och den nu ifrågavarande endast i 17 år, det icke synes vara skäl att, när Kammaren afslagit den begärda pensionen i det förra fallet, bevilja en sådan i det förevarande.

Jag hemställer därför värdsamt om bifall till Utskottets förslag, som jag för min del anser ega goda skäl för sig.

Herr Engländer: Jag skulle visserligen kunna inskränka mig till att instämma med Herr Abraham Rundbäck; men det är i sanning så beklagligt, att verkligt fattiga tjänstemäns enkoricke blifva hörda eller få någon hjälp af Riksdagen, dit de vända sig i sista instansen, sedan de hos Kongl. Maj:t dessförinnan troligen fått afslag å sin framställning, att jag anser mig uppfordrad i frågan yttra några ord.

Till följd af den omständighet, att denna enkas man dött ett år för tidigt, såsom Herr Rundbäck redan nämnt, går enkan miste om det understöd, som hon eljest kunnat från pensionskassan med säkerhet påräkna; då vi nu emellertid såväl vid denna riksdag som äfven under flera föregående anslagit stora summor, och bland dessa många, som — åtminstone från min ståndpunkt sedt — icke varit ovillkorligen af behovet påkallade, samt den föreliggande frågan gäller att bistå några fattiga enkor; bör då icke Riksdagen också behjerta deras behof, synnerligast då deras män tillbragt en lång tid i statens tjänst? Det må nu kallas nationalbelöning eller hvad som helst, böra vi väl känna oss manade att ställa en sådan enka sauverad.

Jag skulle helst vilja yrka bifall till hvad Herr Jöns Pehrsson framställt om 300 kronors pension till hvardera af de ifrågavarande fem enkorna; men då frågan om förevarande pensions beviljande redan fallit i Första Kammaren, och det första momentet af föreliggande punkt inom denna Kammare rönt samma öde, blefve mitt yrkande endast "en ropandes röst i öknen;" och det återstår mig således endast att uttala min öfvertygelse i saken, med beklagande att frågan stannat på denna punkt.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med derunder gjorda yrkanden, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets förslag och dels på afslag derå samt bifall i stället till motionen; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med

Angående pension åt Telegrafassistenten Lönn-grens enka (Forts.) öfvervägande ja för den förra meningen. Omröstning begärdes, och blef alltså en omröstningsproposition af följande lydelse nu uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 30:de punkten mom. b af utlåtandet N:o 11,

röstar Ja;

Den det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beviljat den föreslagna pensionen.

Voteringen, i grundlagsenlig ordning företagen, utföll med 69 ja mot 64 nej; i följd hvaraf Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Angående pension åt enkan Blom.

Efter föredragning dernäst af mom. c angående pension åt navigationsskoleföreståndaren C. G. Bloms enka yttrade

Herr Treffenberg: Anledningen till mitt uppträdande i denna fråga skall, som jag hoppas, gillas af Kammaren, då jag upplyser derom att jag är ordförande i direktionen för navigations-skolan i Hernösand. Till denna direktion inkom från aflidne Bloms enka den 15 December i fjor en ansökan om direktionens medverkan till att hos Kongl. Maj:t åt henne söka utverka en pension. Ansökningen föredrogs, och direktionen fann sig befogad att enhälligt på det kraftigaste förorda densamma. Säsom skäl härför angaf direktionen, enligt vid dess sammanträde fördt protokoll, att den aflidne, i egenskap af föreståndare för navigations-skolan, med sällspordt nit, ordentlighet och skicklighet fullgjort sina åligganden, samt att, säsom direktionen hade sig särskildt bekant, han under sin långvariga verksamhet i statens tjänst haft en otillräcklig aflöning och endast genom till det otroliga gränsande försäkelser kunnat utan skuldsättning åt sig och sin familj bereda den tarfligaste bergning. Af det till Stats-Utskottet öfverlemnade bo-uppteckningsinstrumentet framgår, att behållningen i boet utgjorde endast något öfver 800 kronor, och deröfver må man icke förundra sig, i synnerhet om man tager hänsyn till de upplysningar, som meddelats mig i ett handbref från läraren vid navigations-skolan i Kalmar, kapten Levijn. Dessa upplysningar gifva vid handen, att Blom åren 1848—1855 i egenskap af understyrman uppburit 250 R:dr årlig lön; åren 1855—1861 säsom öfverstyrman 365 R:dr årligen; samt säsom öfverlärare vid navigationsskolan i Kalmar åren 1855—1858 500 R:dr, 1858—1864 625 R:dr och åren 1864—1869 1,000 R:dr, hvarefter han i egenskap af före-

ståndare för navigationsskolan i Hernösand erhöll 2,000 R:drs årlig lön, som han sedermera uppbar till sin död. Riksdagen beviljade visserligen i fjor en förhöjning å denna lön med 500 R:dr att till honom utgå från och med innevarande års början, men af denna löneförbättring kom han icke i åtnjutande, i anseende dertill att han afled vid vartiden förra året. All den utredning, som i händelse ansökning skulle hafva blifvit ingifven till Kongl. Maj:t erfordrats, innefattas i de nu af mig åberopade officiella handlingar, nemligen dels bouppteckningsinstrumentet och dels det vitsord, som Direktionen för navigationsskolan i Hernösand lemnat om Bloms tjänsteförhållanden. Anledningen, hvarför från Kongl. Maj:t icke kunnat afgifvas någon proposition i denna fråga, har varit den att ansökning derom icke blifvit ingifven, och detta åter berodde derpå, att enkan Bloms ansökning inkom så sent, och att åtskilliga erforderliga allegater såsom bouppteckning och prestbevis saknades, hvilket allt gjorde, att ansökningshandlingarne icke kunnat till Kongl. Maj:t ingifvas så tidigt, att ärendet kunnat föredragas i sammanhang med frågan om regleringen af utgifterna under nionde hufvudtiteln. Vid dessa faktiska förhållanden tillåter jag mig hemställa om afslag å Utskottets betänkande och bifall till motionen.

*Angående
pension åt
enkan Blom.
(Forts.)*

Herr Fröberg: Af motionen och densamma bifogade handlingar inhemtas, att Blom i 40 år varit i statens tjänst och af nämnda tid i 20 år innehaft befattning vid navigationsskolor, äfvensom att han med utmärkt nit och skicklighet fyllt sitt lärarekall. Under sista 5 åren tillhörde han Hernösand i egenskap af föreståndare för navigationsskolan derstädes. Jag har således varit i tillfälle att närmare lära känna hans förhållande under nämnda tid och kan på grund deraf vitsorda, att han pligttroget och förtjenstfullt skött sin tjänst, hvilket äfven intygats af inspektörerne öfver skolan och af de personer, hvilkas pligt det varit att närmare följa Bloms lärareverksamhet. Han var mycket älskad och afhållen af sina lärjungar. Hans lön var, såsom Herr Treffenberg redan erinrat, icke större än 2,000 kronor, och detta endast under de sista fem åren. Men den familj, han hade att underhålla, bestod jemte hustru af icke mindre än elfva barn. Af dessa äro ännu tio oförsörjda och det yngsta endast något öfver ett år gammalt. Vid sådant förhållande ligger det i sakens natur, att Blom icke kunde göra några besparingar, utan endast med knapp nöd och stora uppoffringar förmådde försörja familjen. Han öfverraskades i sjelfva lärosalen af slag, en följd af öfveranstängning i tjänsten, och bars döende till sitt hem. Mannens förtjenster såsom lärare synas mig böra berättiga hans efterlemnade familj till det begärda understödet. Den omständigheten, att behållningen i boet vid hans frånfalle icke utgjorde mer än något öfver 800 kronor, ådagalägger härjemte alldeles uppenbart, att enka och barn deraf icke kunna lifnära sig, utan tillika äro hänvisade till eget arbete. Dock, huru skall det väl blifva möjligt för enkan att ensam försörja denna tabrika familj? Dertill behöfver

Angående
pension åt
enkan Blom.
(Forts.)

hon tydligen understöd af andra, men att hänvisa henne till den allmänna fattigvården, tror jag icke vara lämpligt. Jag vågar derföre på det lifligaste anhålla om bifall till Herr Törnebladhs motion.

Vidare anfördes icke. Herr Talmannen gjorde först proposition på bifall till Utskottets förslag och derefter på Herrar Trefenberg och Fröbergers yrkande, att, med afslag å nämnda förslag, motionen måtte bifallas; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för bifall till Utskottets hemställan. Votering blef emellertid begärd och företogs, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 30:de punkten mom. c af utlåtandet N:o 11,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beviljat den föreslagna pensionen.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 79 ja mot 57 nej; och hade alltså Utskottets ifrågavarande hemställan bifallits.

Mom. d angående pension åt Kronofogden H. W. Hackzells enka.

Blef jemväl bifallet.

Beträffande *mom. e* yttrade

Herr Gumælius: Af det förhållande, att det nyss icke var mera än fem rösters öfvervigt för afslag å Herr Abraham Rundbäcks motion om pension åt aflidne telegrafassistenten Lönnngrens från Wexjö enka, kunde jag hafva anledning antaga, att Kammaren skulle vilja lemna sitt bifall till min nu ifrågavarande motion, desto hellre som skälen för bifall här äro ännu mera talande än de som förekommo vid den förra motionen, då i Lönnngrens bo finnes åtminstone någon tillgång, men efter telegrafkommissariens Wiholm åter ett par tusen kronors brist; — då vidare Wiholm längre tjänat telegrafverket samt, om han lefvat något år längre, skulle hafva lemnat sin hustru en tredjedel högre pension, än den som Telegrafstyrelsen, enligt hvad af bilaga till Herr A. Rundbäcks under mom. b af denna punkt omhandlade motion inhemtas, föreslagit för telegraftjenstemannen Lönnngrens enka. Jag skall dock icke uppehålla Kammaren med att göra något yrkande.

Men då jag derifrån afstår, gör jag det under den vissa förhoppning, att Kongl. Maj:t, som efter desse mäns fränfälle har fränställt en proposition om bildande af en enke- och pupillkassa för telegrafverkets tjenstemän i allmänhet och vunnit Riksdagens bifall till densamma, skall vid sakens sålunda förändrade skick täckas taga i förnyadt öfvervägande ofvan nämnde tjenstemäns efterlemnade familjers ställning och sålunda finna anledning att till nästa Riksdag göra framställning till deras fördel.

Häruti instämde Herr *Alb. Staaff*.

Öfverläggningen var slutad. Utskottets hemställan bifölls.

31:sta—35:te punkterna.

Blefvo äfvenledes bifallna.

Utskottets *slutliga yttrande* näst efter 35:te punkten lades till handlingarne.

De vid utlåtandet fogade *tabeller* godkändes, under förbehåll om de ändringar deri, som kunde föränledas af sådana Kammarens beslut, hvilka från Utskottets förslag voro afvikande.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes:

Kongl. Maj:ts denna dag, enligt § 1 i det under förmiddagens sammanträde förda protokoll, till Kammararen aflemnade nådiga proposition, angående inköp för statens räkning af Frimurareordens hus å Riddarholmen i Stockholm; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 19) angående försäljning af sprit- och ætherhaltiga varor.

Dessa ärenden, som nu för första gången bordlades, skulle sättas främst å föredragningslistan för Kammarens nästa sammanträde.

§ 3.

Föredrogs och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa §§ af Sjölagen.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag rörande Kammarens i detta sammanträde fattade beslut.

§ 5.

Herr *Billström* erhöll, på derom anmäld begäran, ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från och med den 10 i denna månad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 11 e. m.

In fidem
H. Husberg.